

Aleš Vorel
& kol.
katedra ekologie FŽP ČZU v Praze

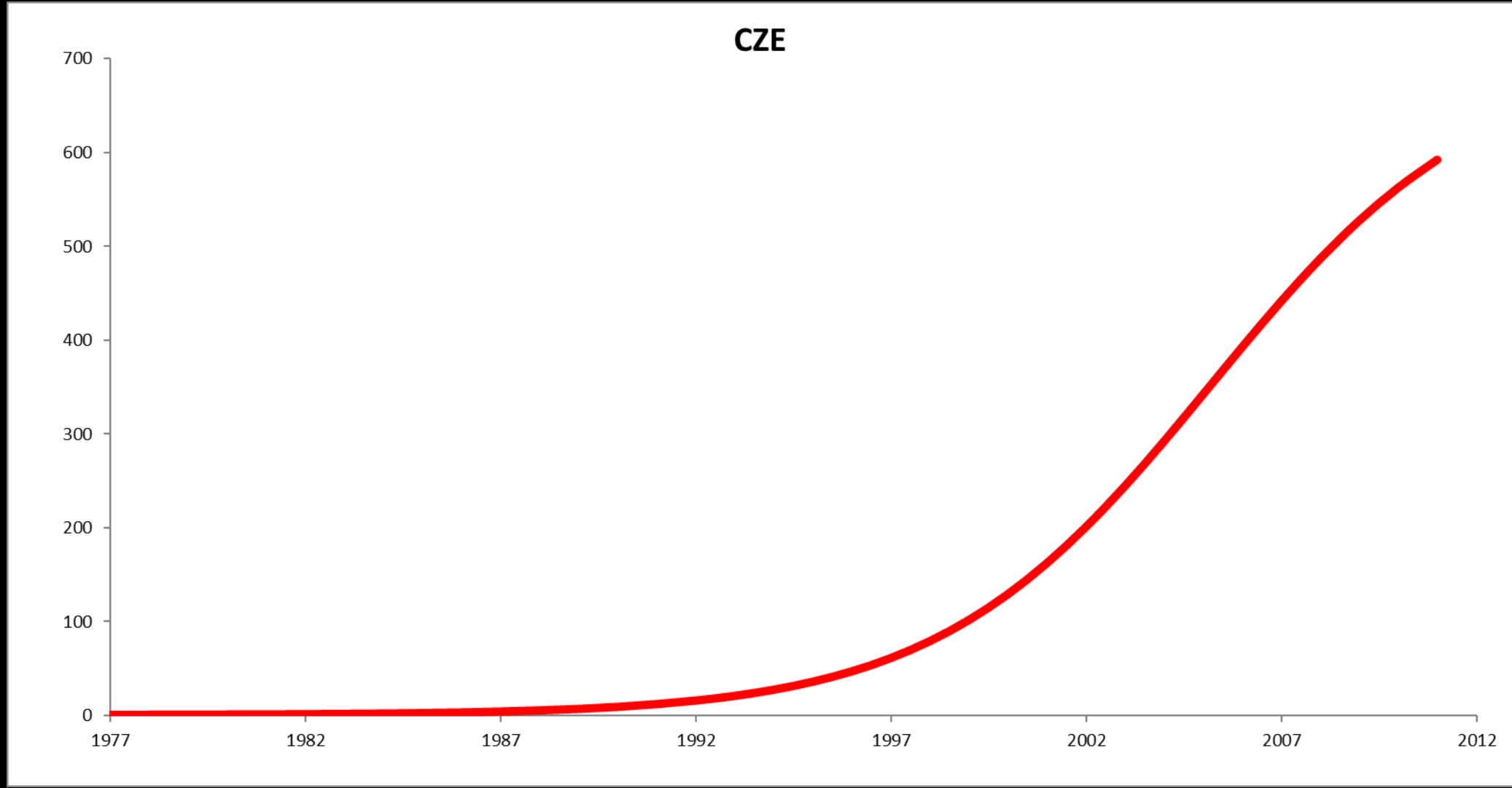

Projekt MGSII-38

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“

doba řešení:	2015-2016
řešitel:	FŽP ČZU v Praze
spoluřešitelé:	FSv ČVUT, NP Šumava
výše dotace:	3,1 mil Kč

Populační růst

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací
2. Ochranařské kontroverze
3. Přijatý Program péče – admin. i reálná opatření

4. Projekt ze zdrojů EEA Grants

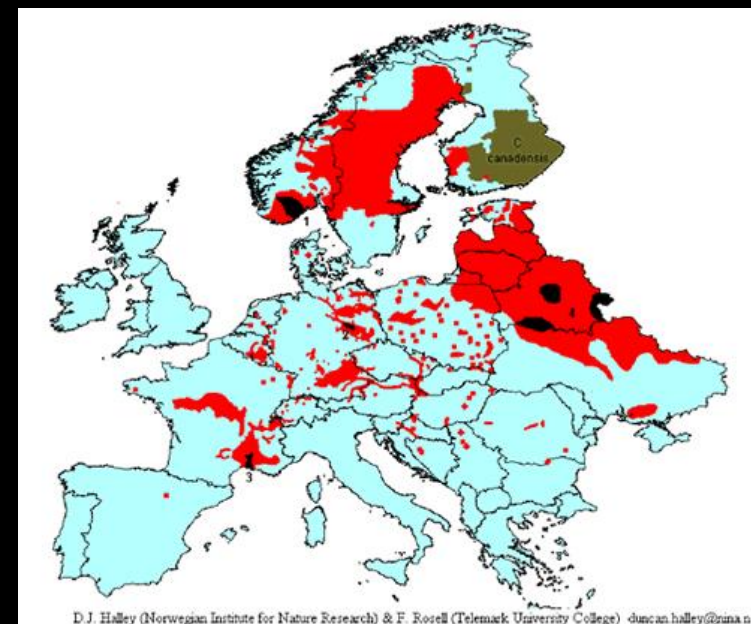
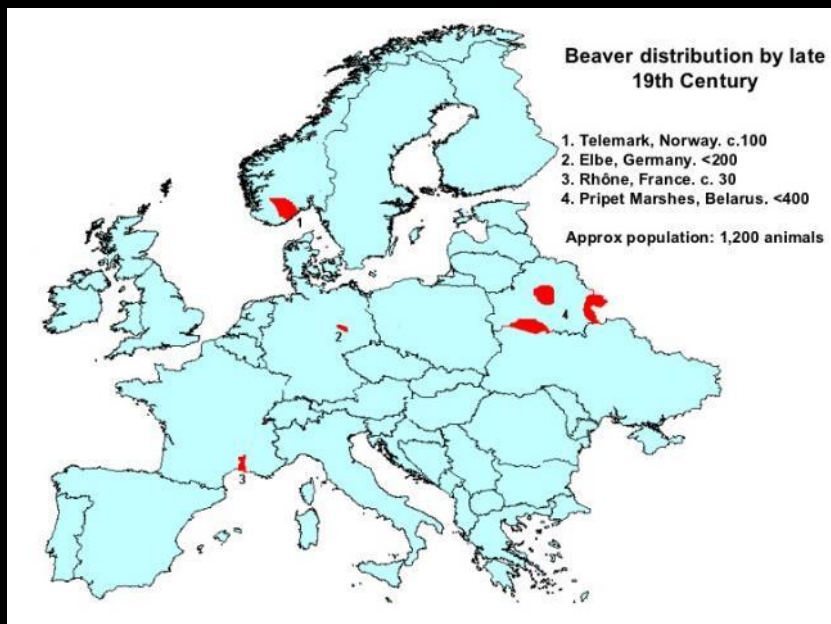
1. Metodická příručka
2. Stav hlavních populací v ČR
3. Osídlování Šumavy

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací
2. Ochrannářské kontroverze
3. Přijatý Program péče – admin. i reálná opatření
4. Projekt ze zdrojů EEA Grants
  1. Metodická příručka
  2. Stav hlavních populací v ČR
  3. Osídlování Šumavy

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Ministerstvo životního prostředí

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního
prostředí

ČESKÉ
VYSOKÉ
UČENÍ
TECHNICKÉ
V PRAZE

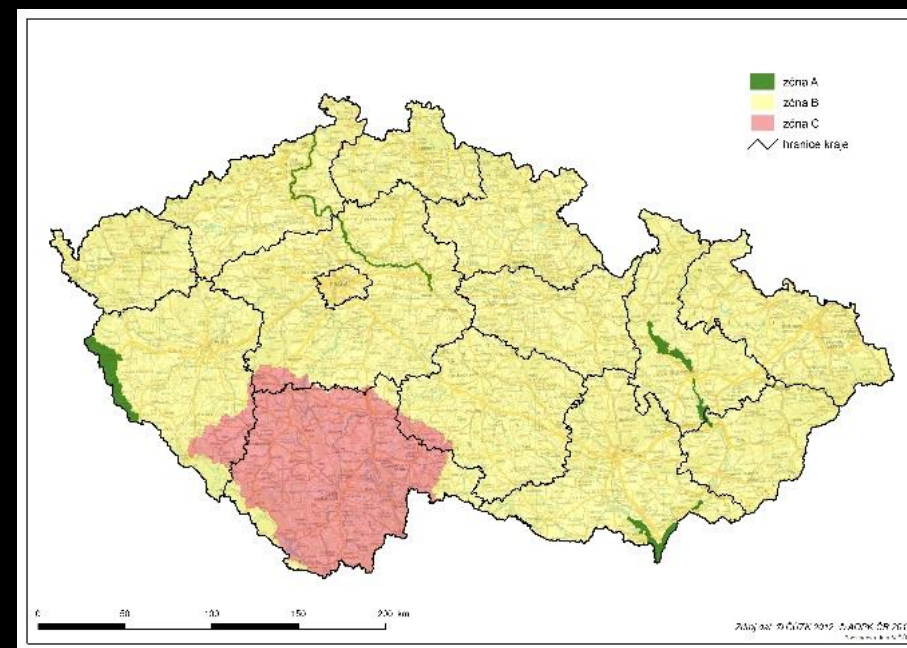

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací
2. Ochrannářské kontroverze
3. Přijatý Program péče – admin. i reálná opatření
4. Projekt ze zdrojů EEA Grants
  1. Metodická příručka
  2. Stav hlavních populací v ČR
  3. Osídlování Šumavy

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací
2. Ochranařské kontroverze
3. Přijatý Program péče – admin. i reálná opatření

4. Projekt ze zdrojů EEA Grants

- 1. Metodická příručka**
2. Stav hlavních populací v ČR
3. Osídlování Šumavy

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Ministerstvo životního prostředí

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního
prostředí

ČESKÉ
VYSOKÉ
UČENÍ
TECHNICKÉ
V PRAZE

Ministerstvo životního prostředí

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního
prostředí

ČESKÉ
VYSOKÉ
UČENÍ
TECHNICKÉ
V PRAZE

Modelové snížení bobří hráze

Fakulta životního
prostředí

Modelové snížení bobří hráze drénem

CHKO Český les

[snizeni](#)

0:00 / 1:00

Ministerstvo životního prostředí

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí

ČESKÉ
VYSOKÉ
UČENÍ
TECHNICKÉ
V PRAZE

Ministerstvo životního prostředí

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí

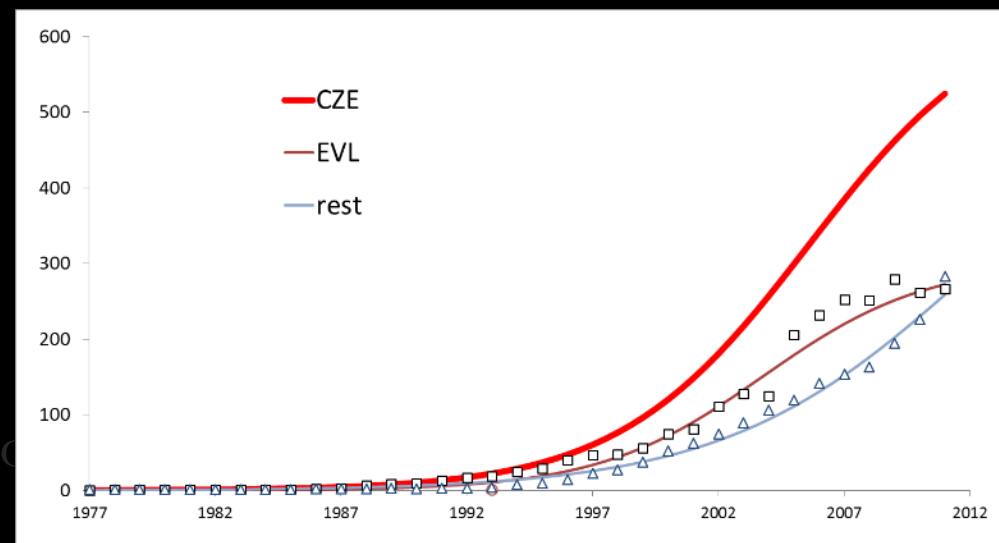
ČESKÉ
VYSOKÉ
UČENÍ
TECHNICKÉ
V PRAZE

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací
2. Ochrannářské kontroverze
3. Přijatý Program péče – admin. i reálná opatření

4. Projekt ze zdrojů EEA Grants

1. Metodická příručka
2. **Stav hlavních populací v ČR**
3. Osídlování Šumavy

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací
2. Ochrannářské kontroverze
3. Přijatý Program péče – admin. i reálná opatření

4. Projekt ze zdrojů EEA Grants

1. Metodická příručka
2. Stav hlavních populací v ČR
3. **Osídlování Šumavy**

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Ministerstvo životního prostředí

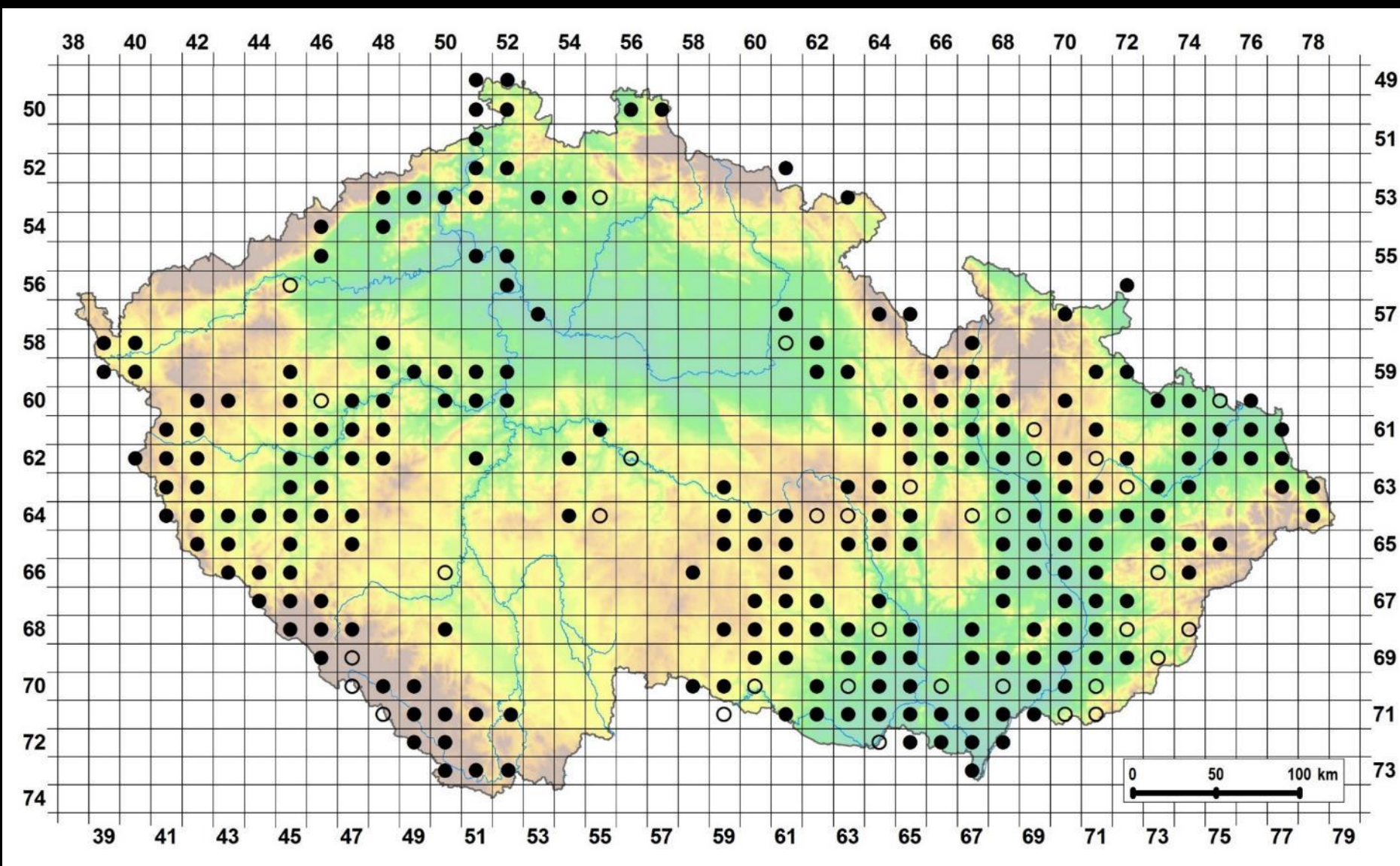
Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního
prostředí

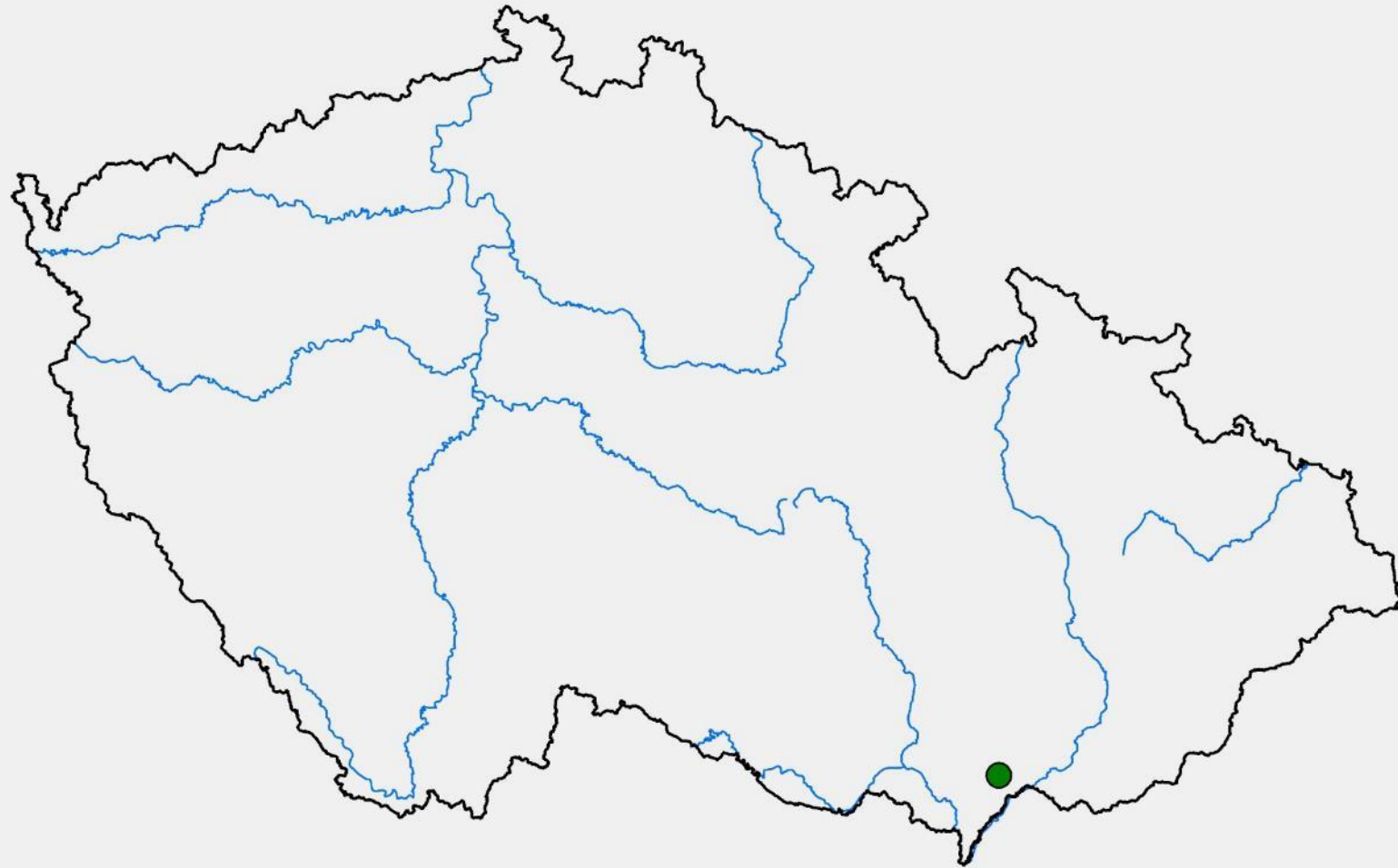
ČESKÉ
VYSOKÉ
UČENÍ
TECHNICKÉ
V PRAZE

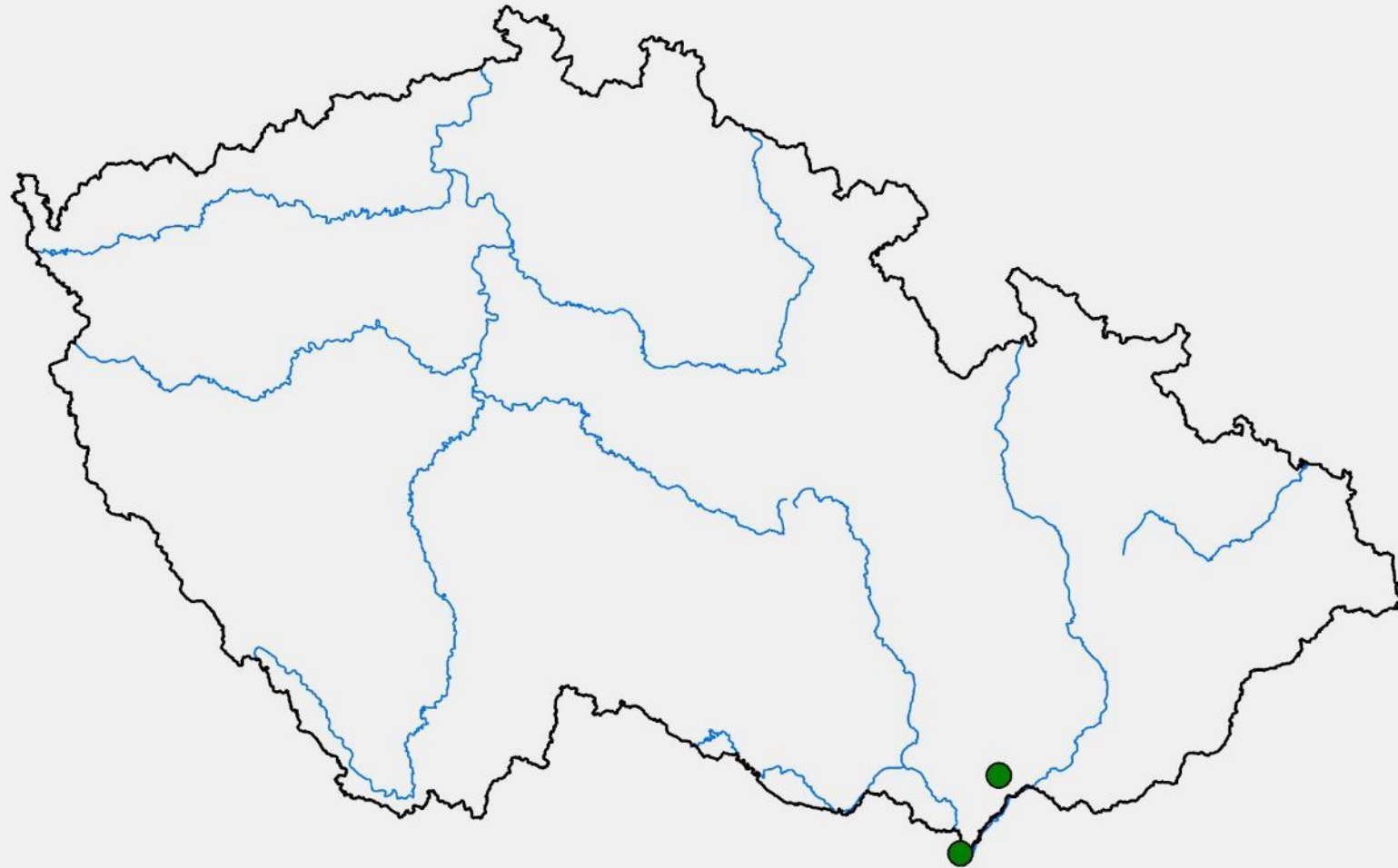

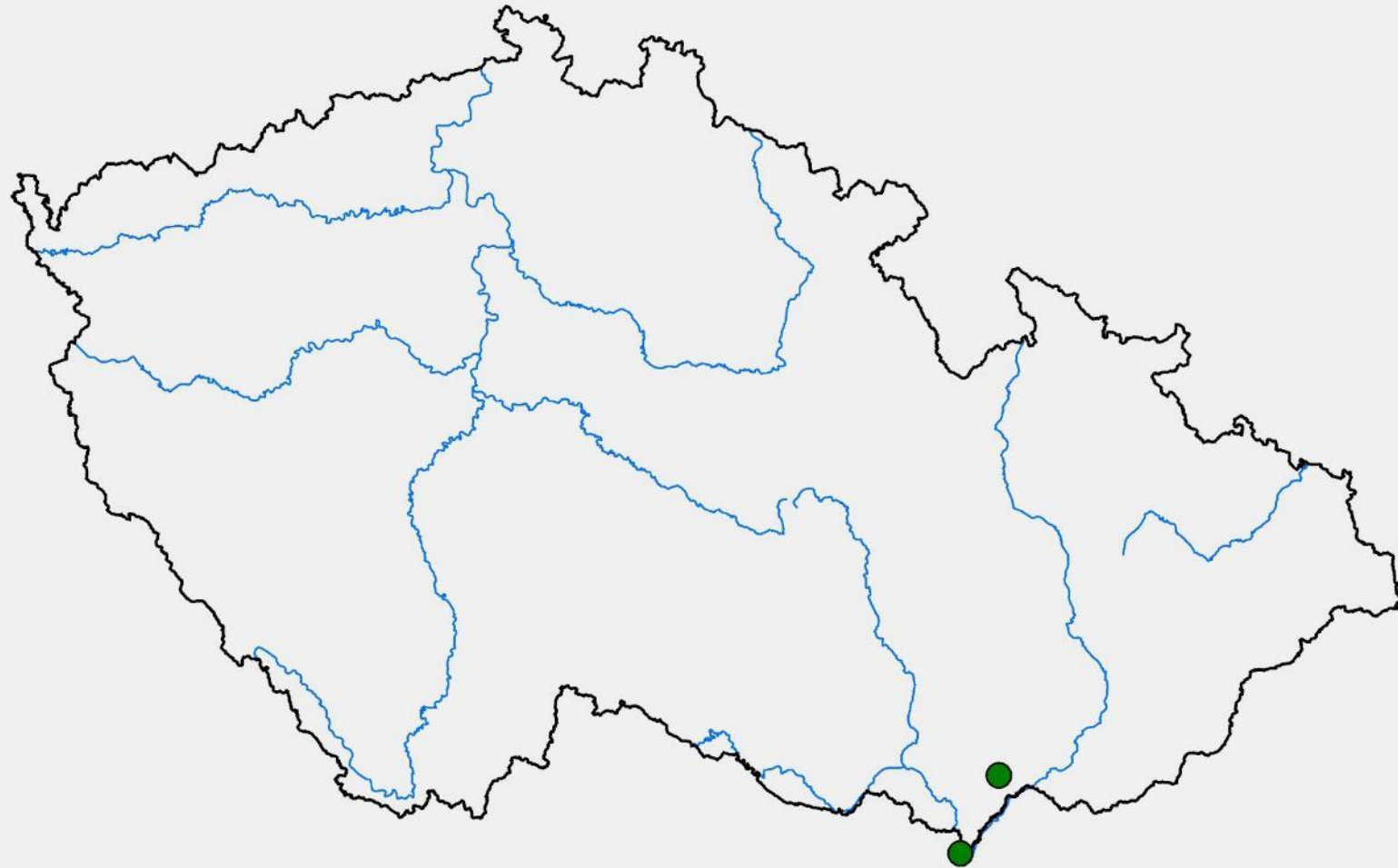
Distribution in 1977

Distribution in 1978

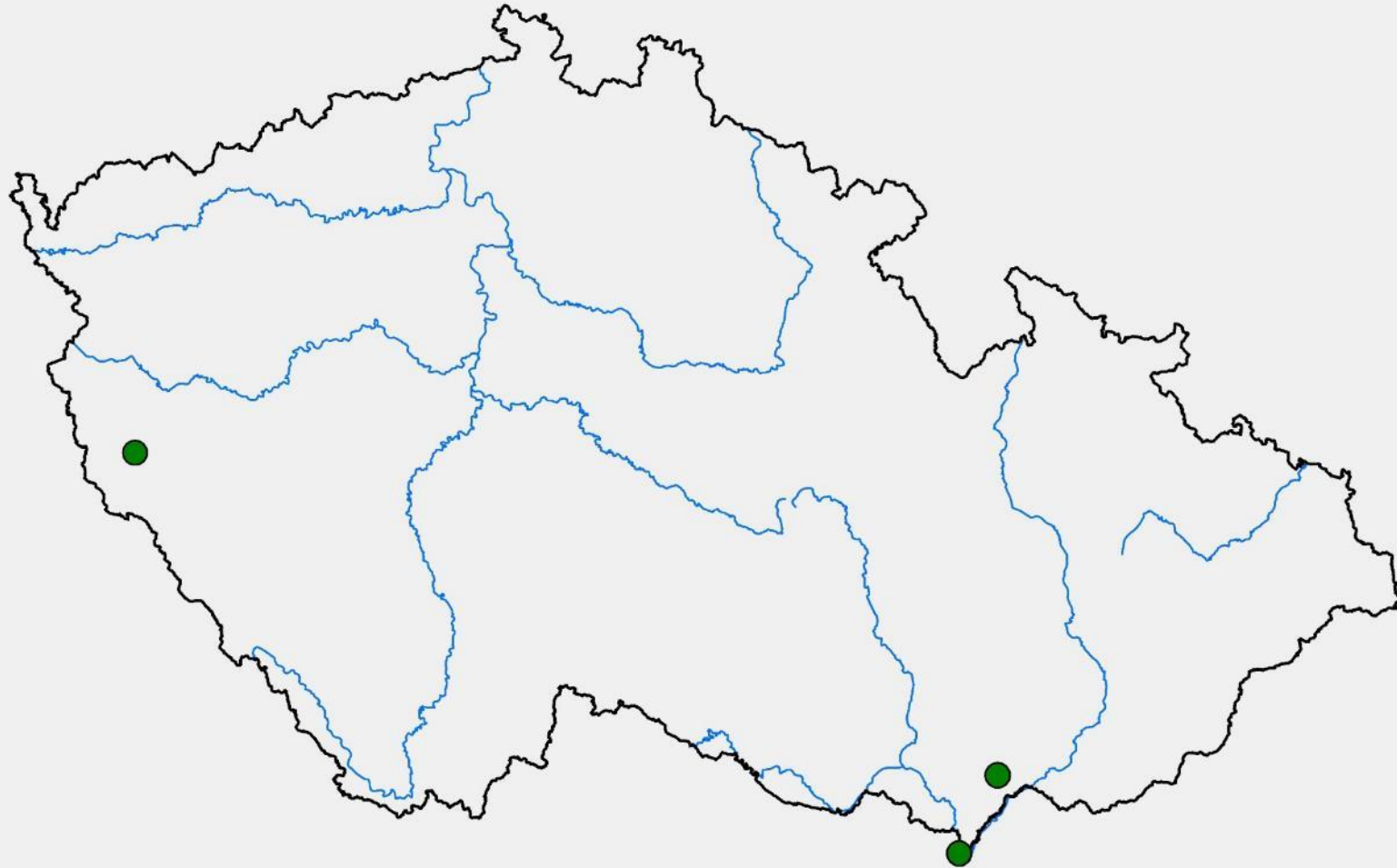

Distribution in 1979

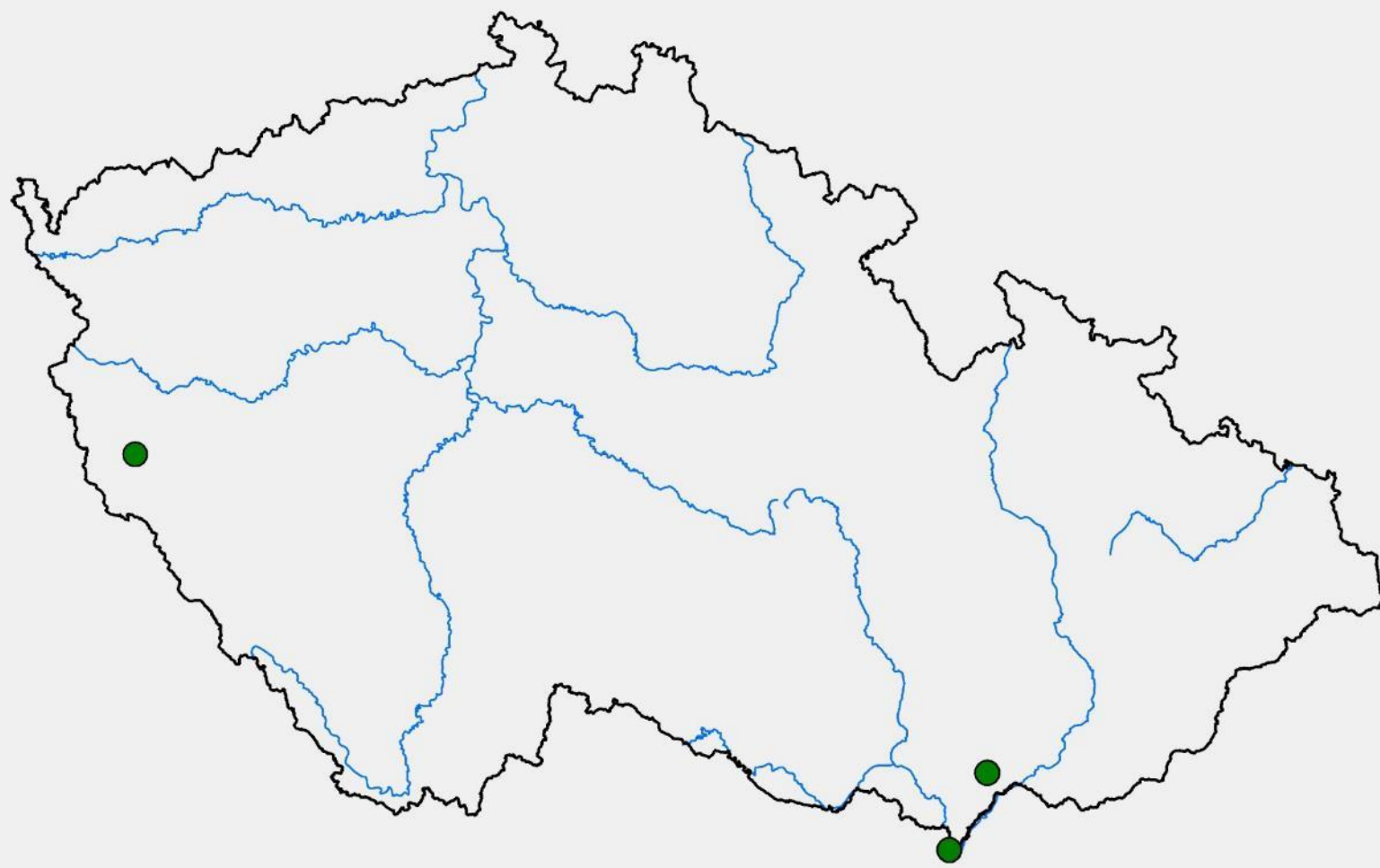

Distribution in 1980

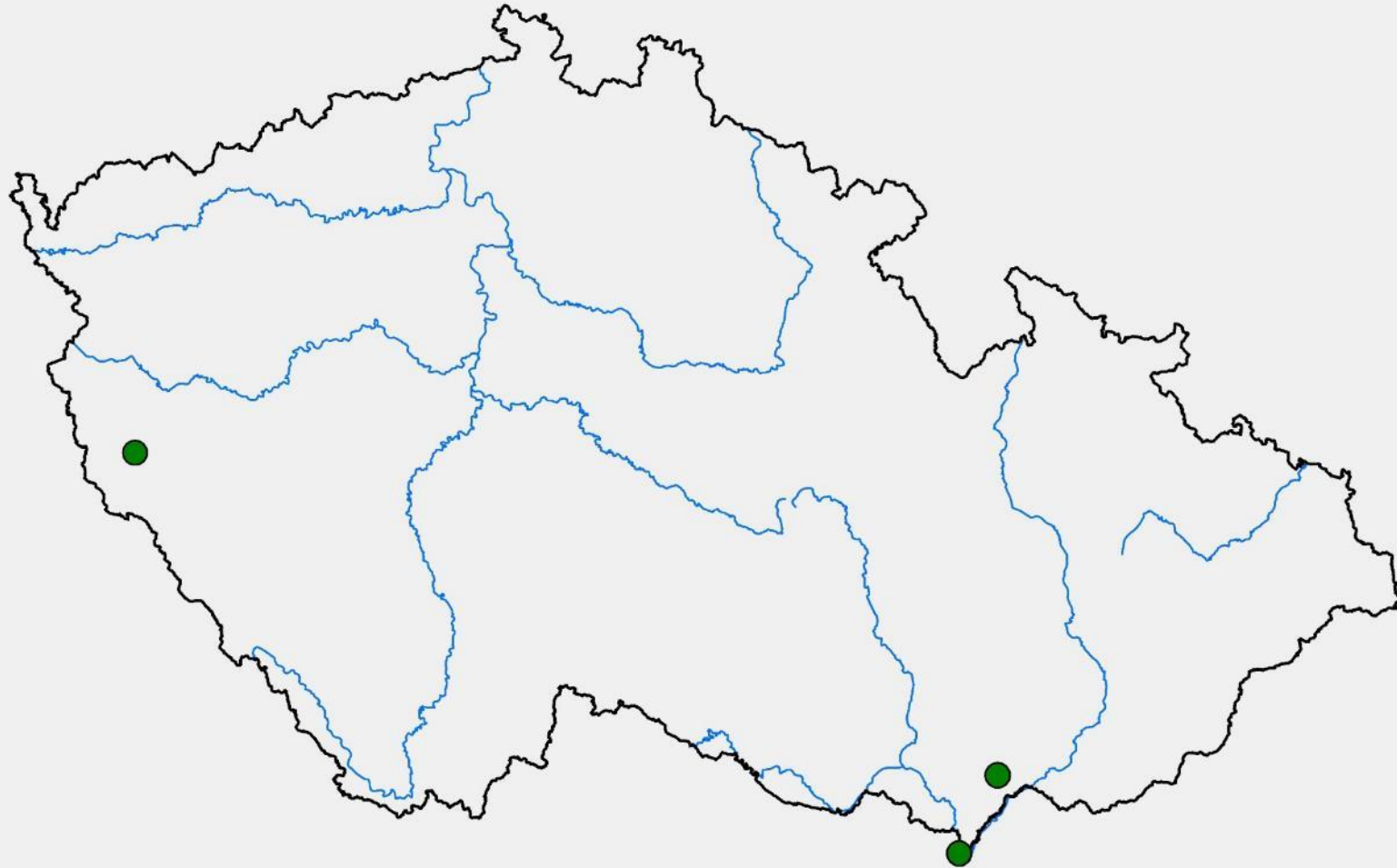

Distribution in 1981

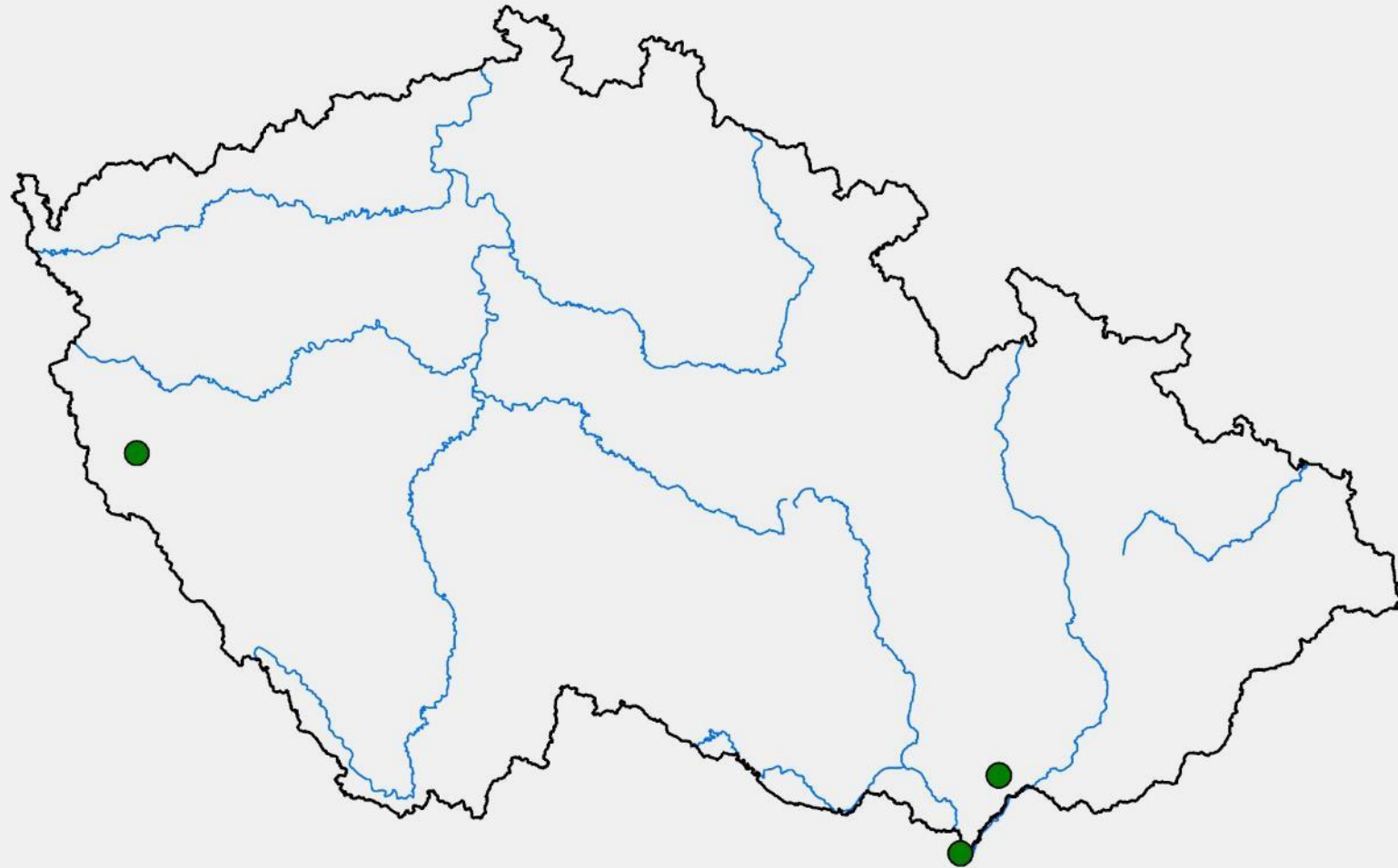

Distribution in 1982

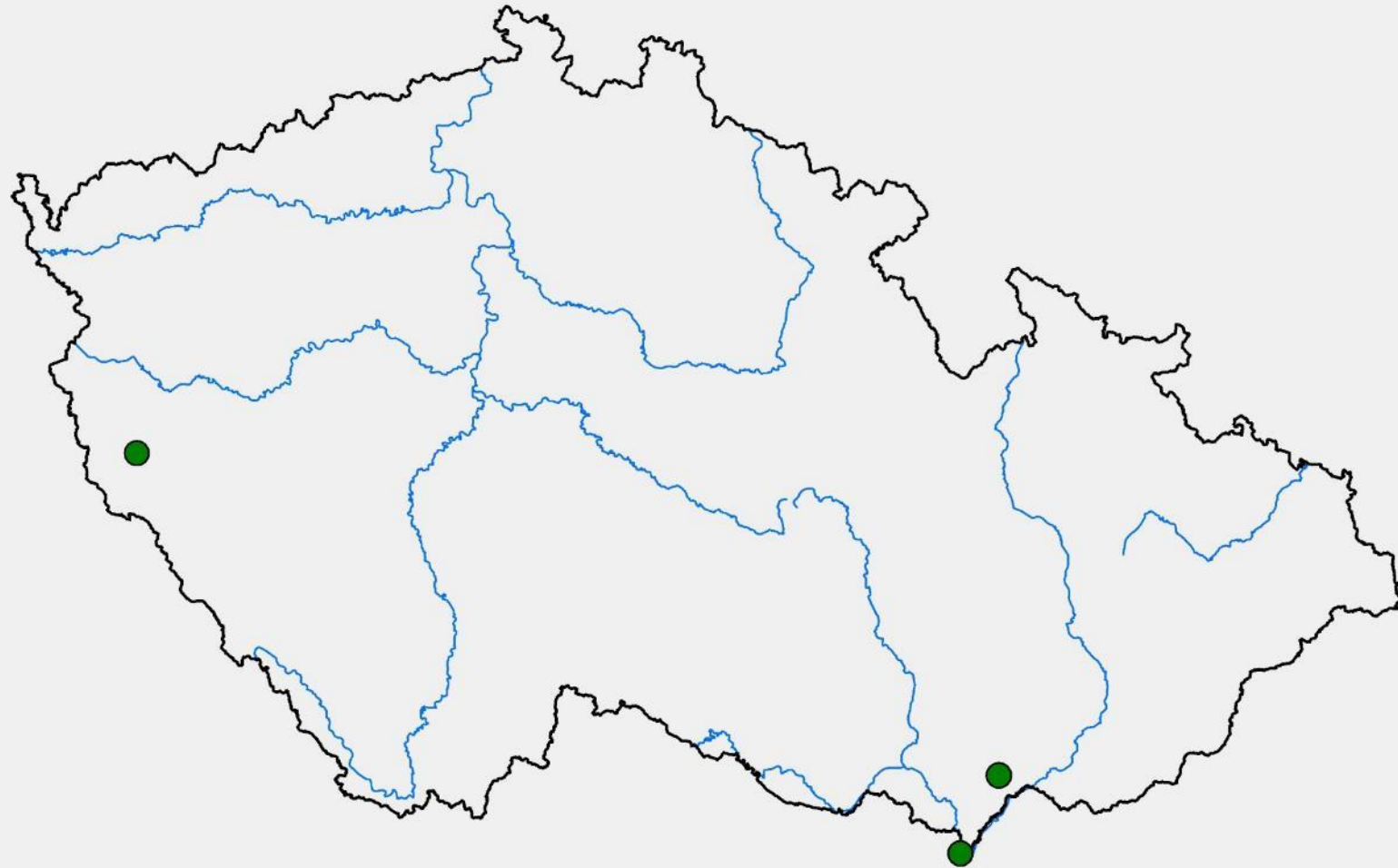

Distribution in 1983

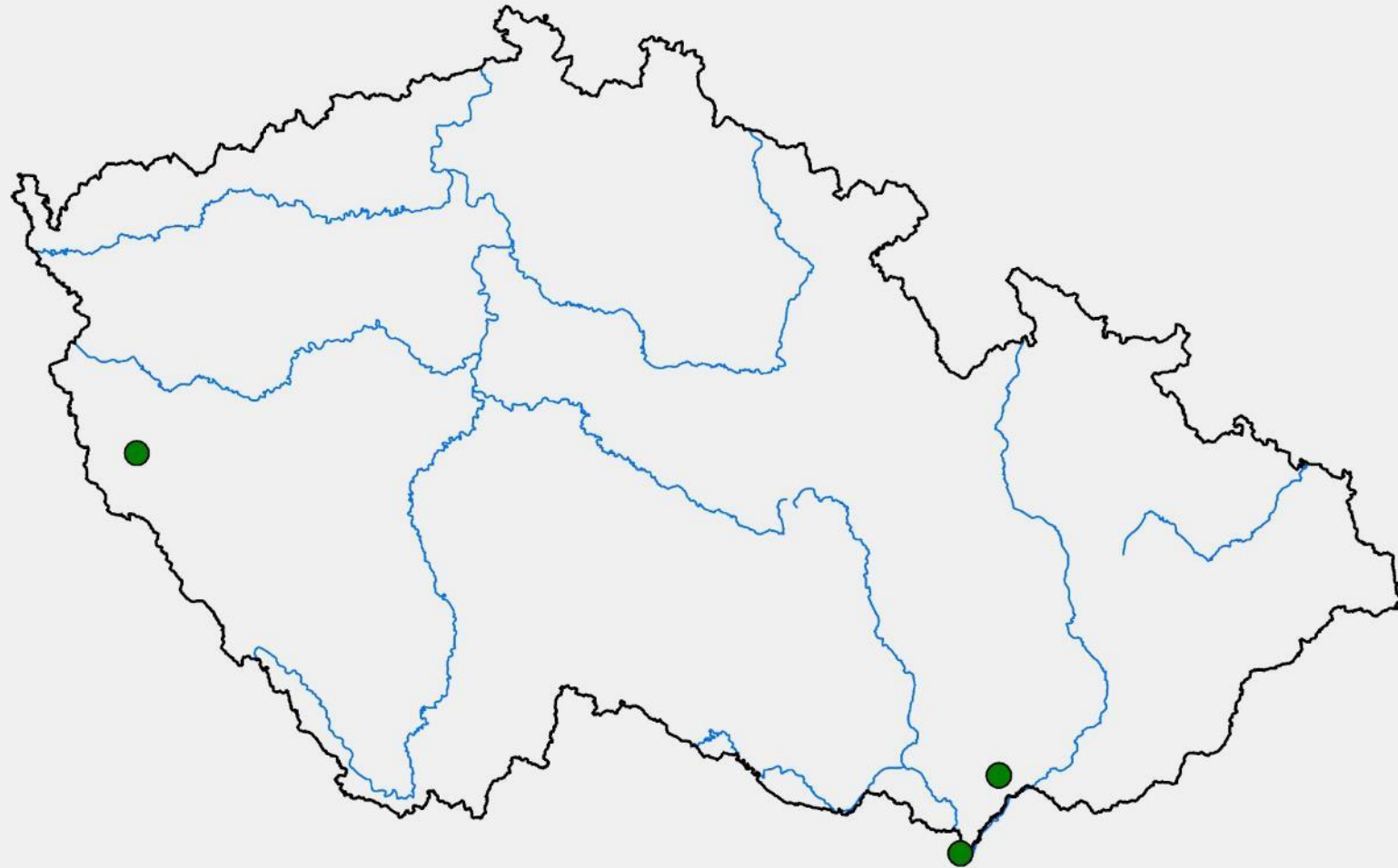

Distribution in 1984

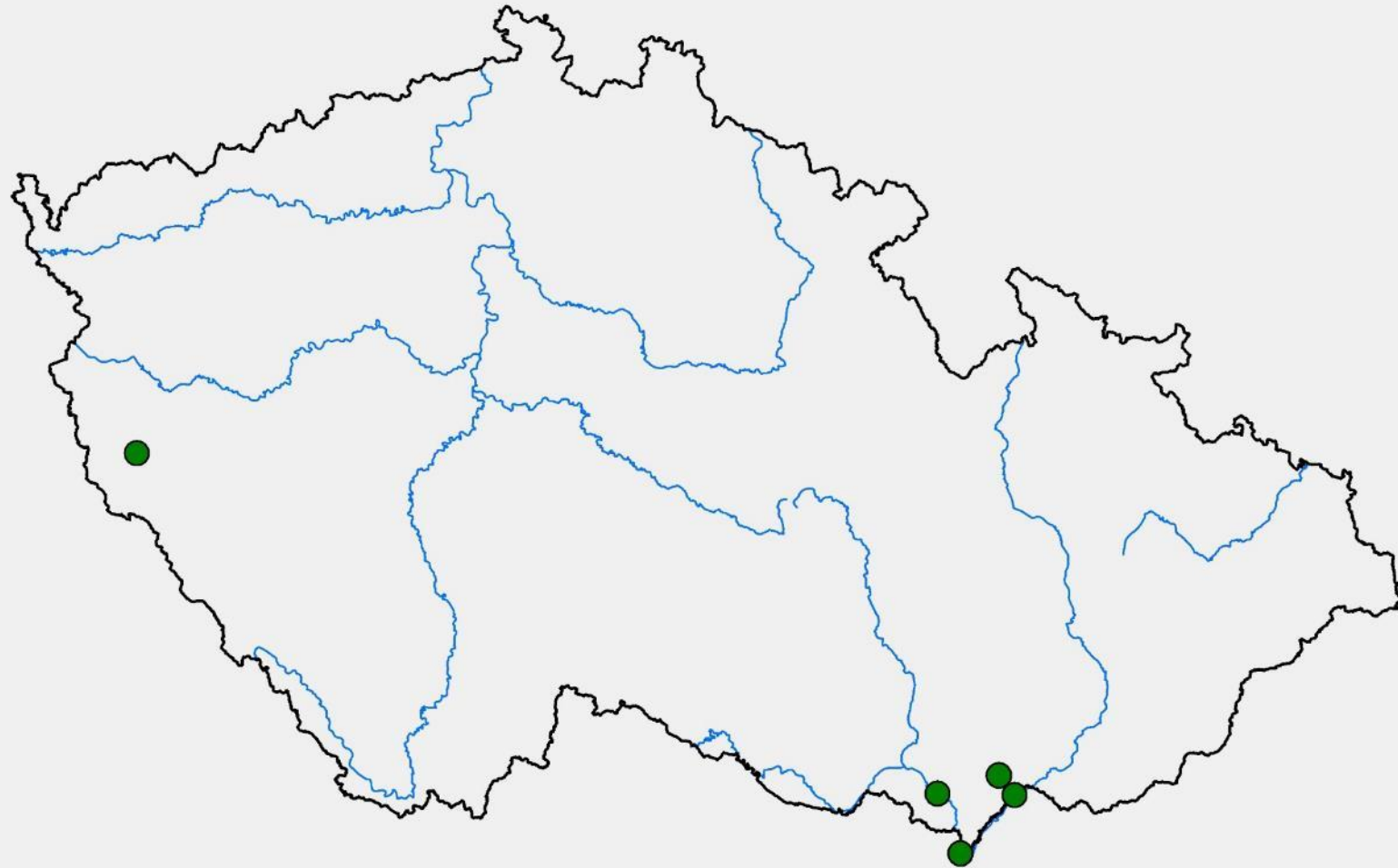

Distribution in 1985

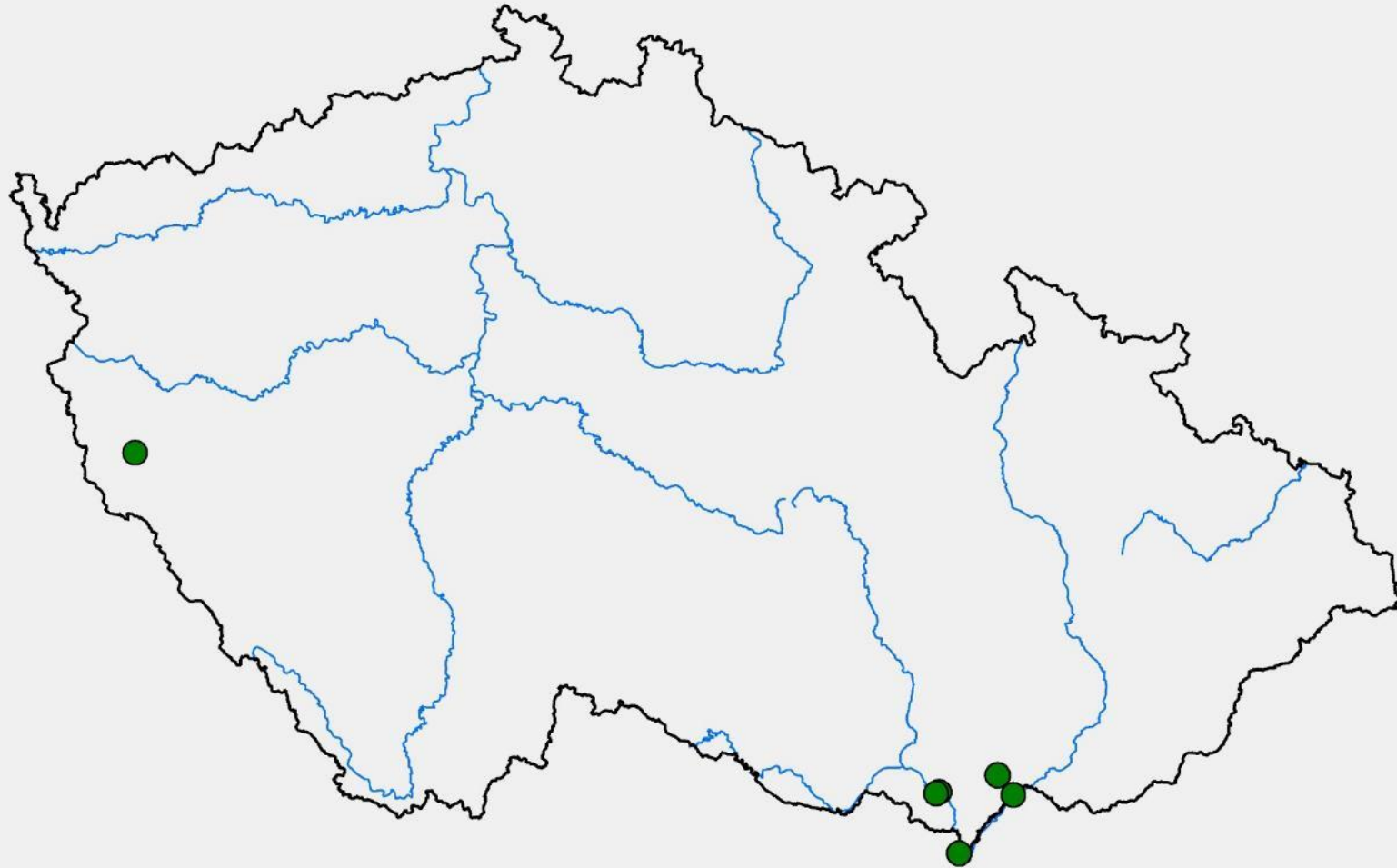

Distribution in 1986

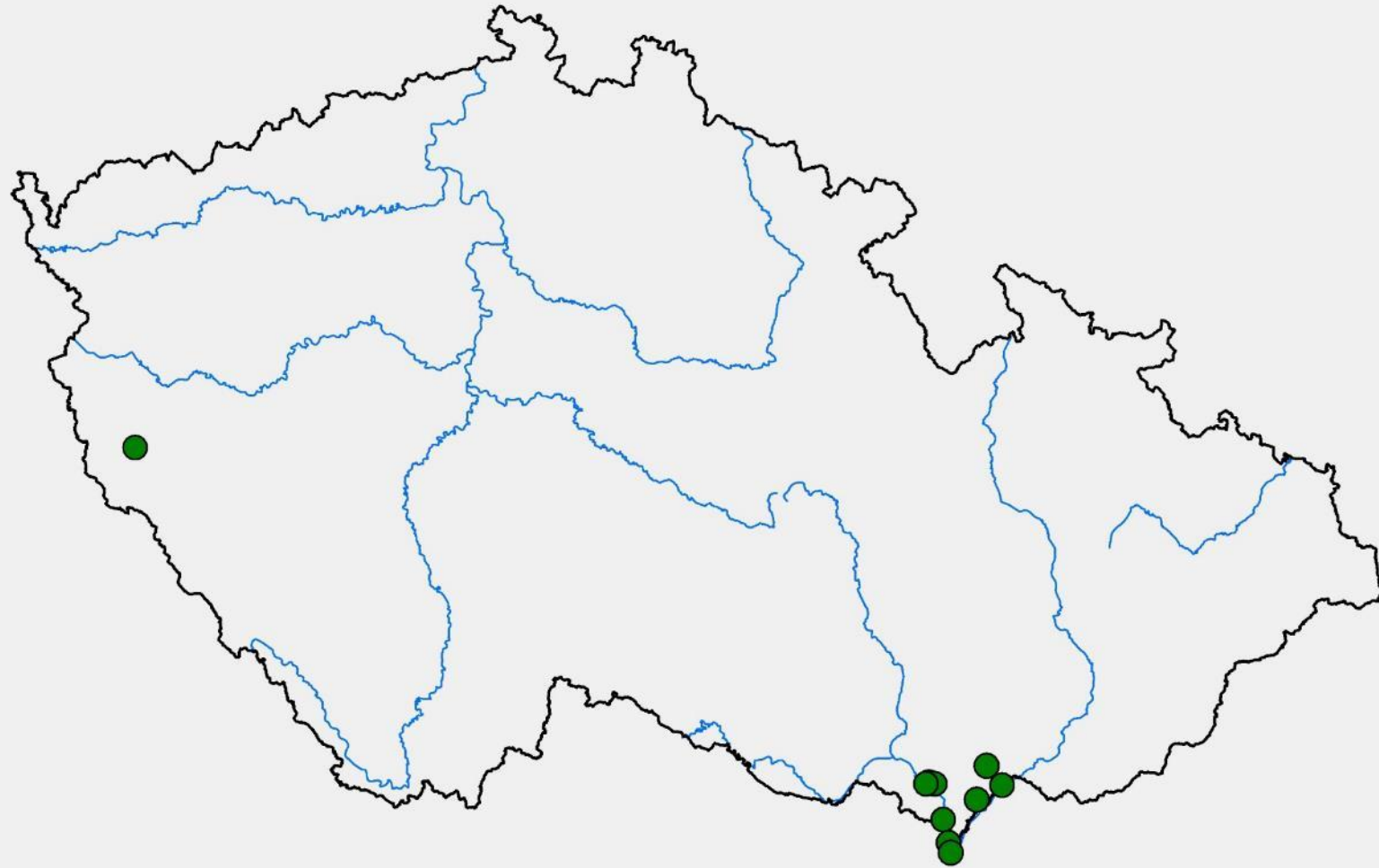

Distribution in 1987

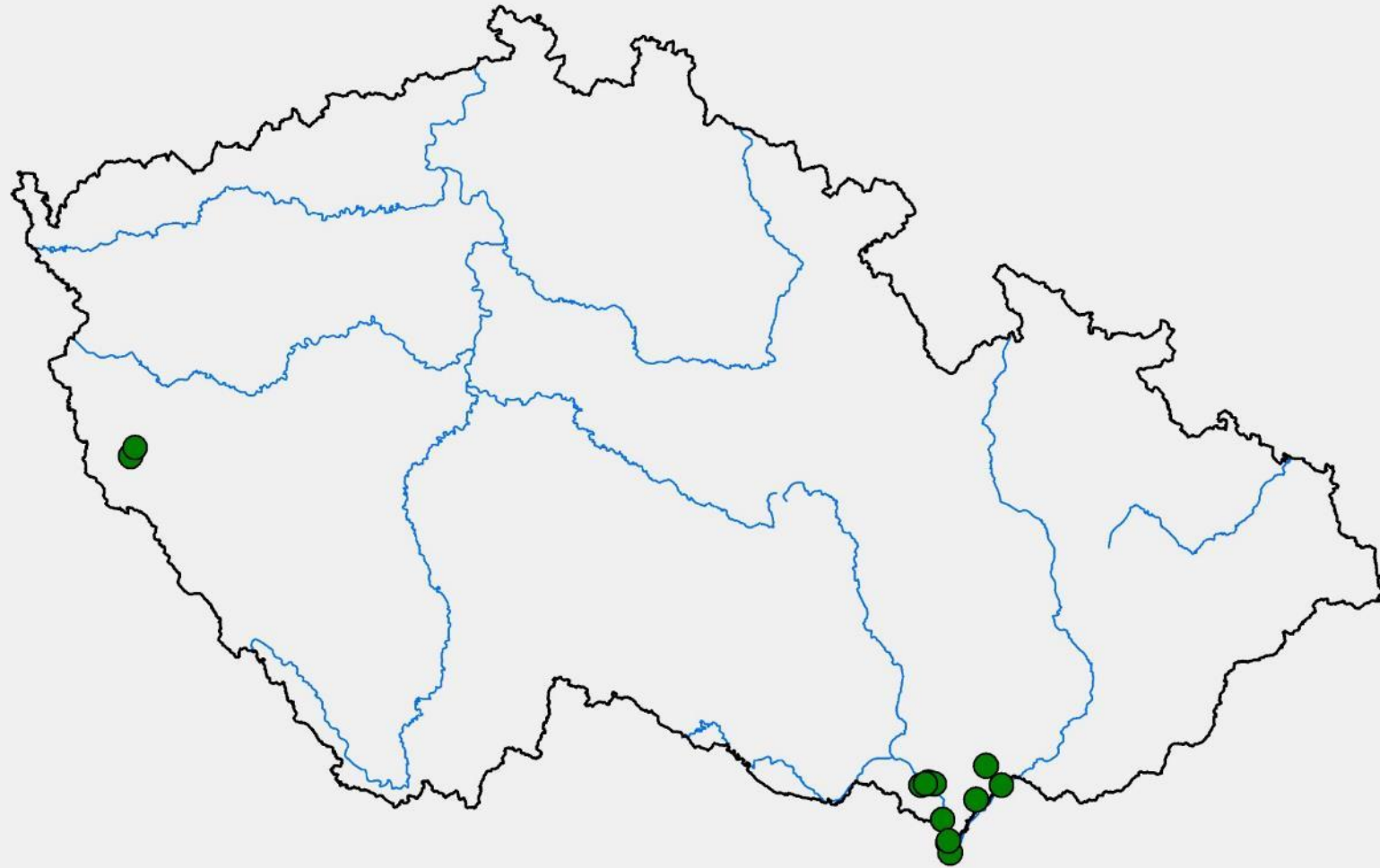

Distribution in 1988

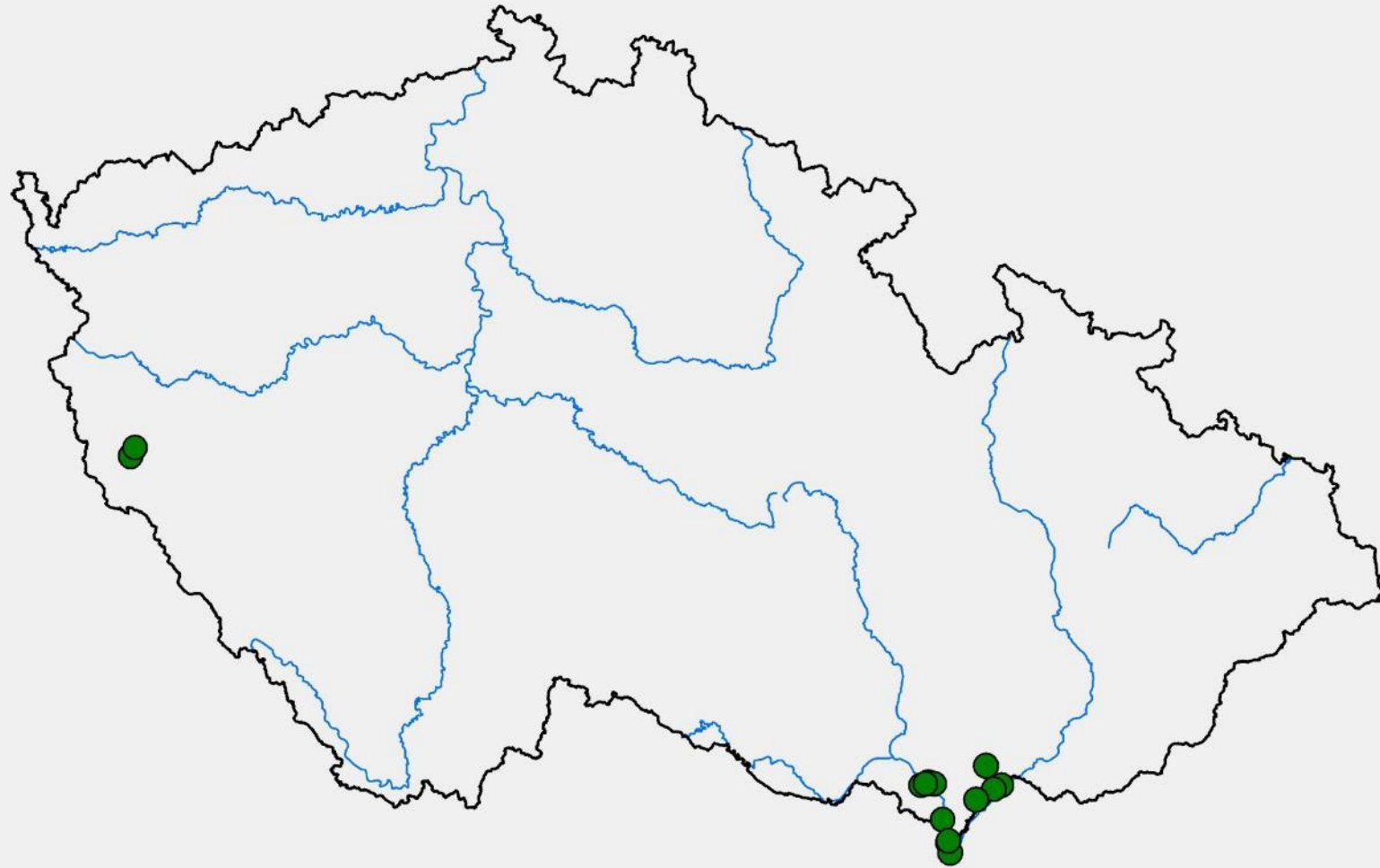

Distribution in 1989

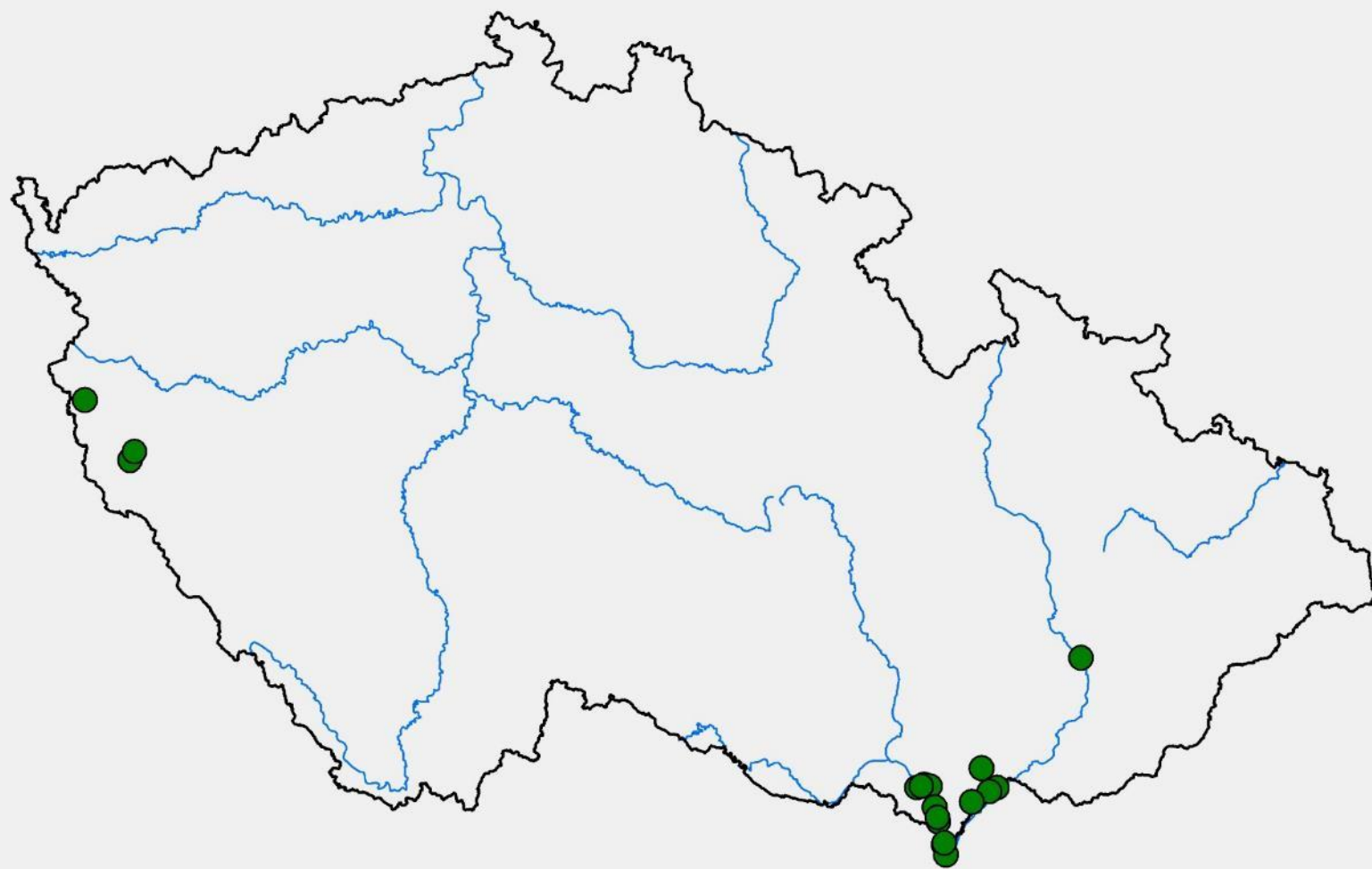

Distribution in 1990

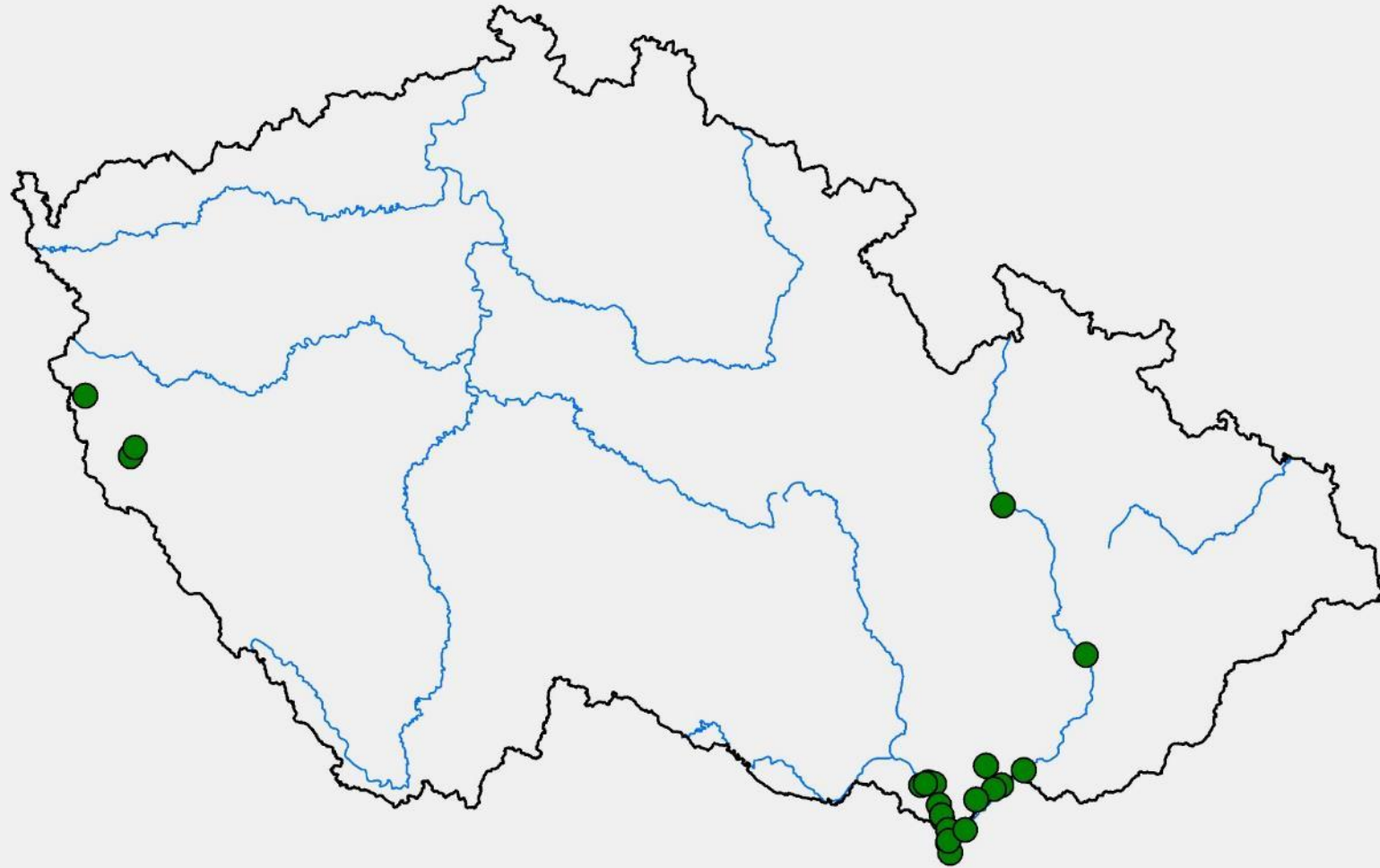

Distribution in 1991

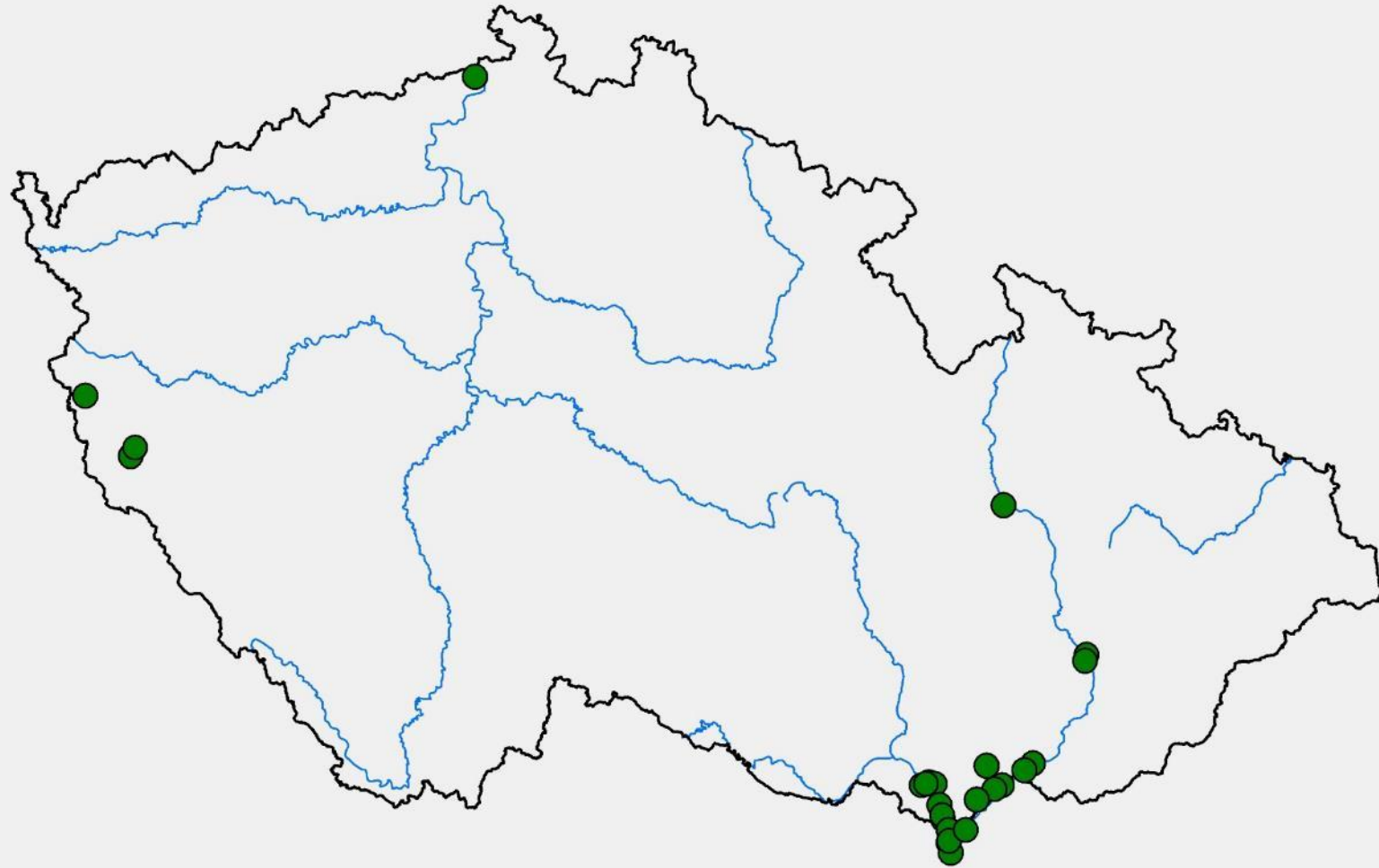

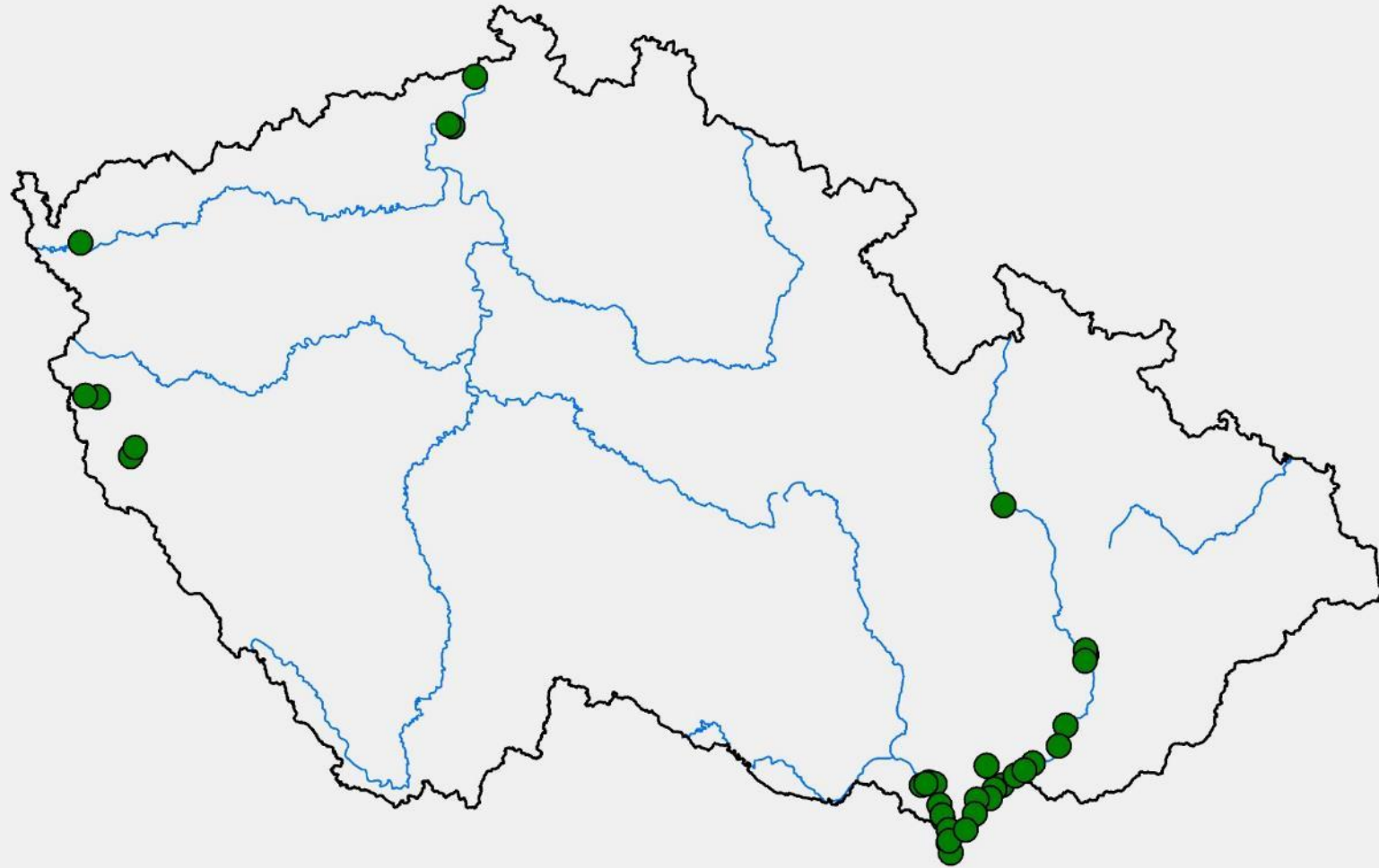
Distribution in 1992

Distribution in 1993

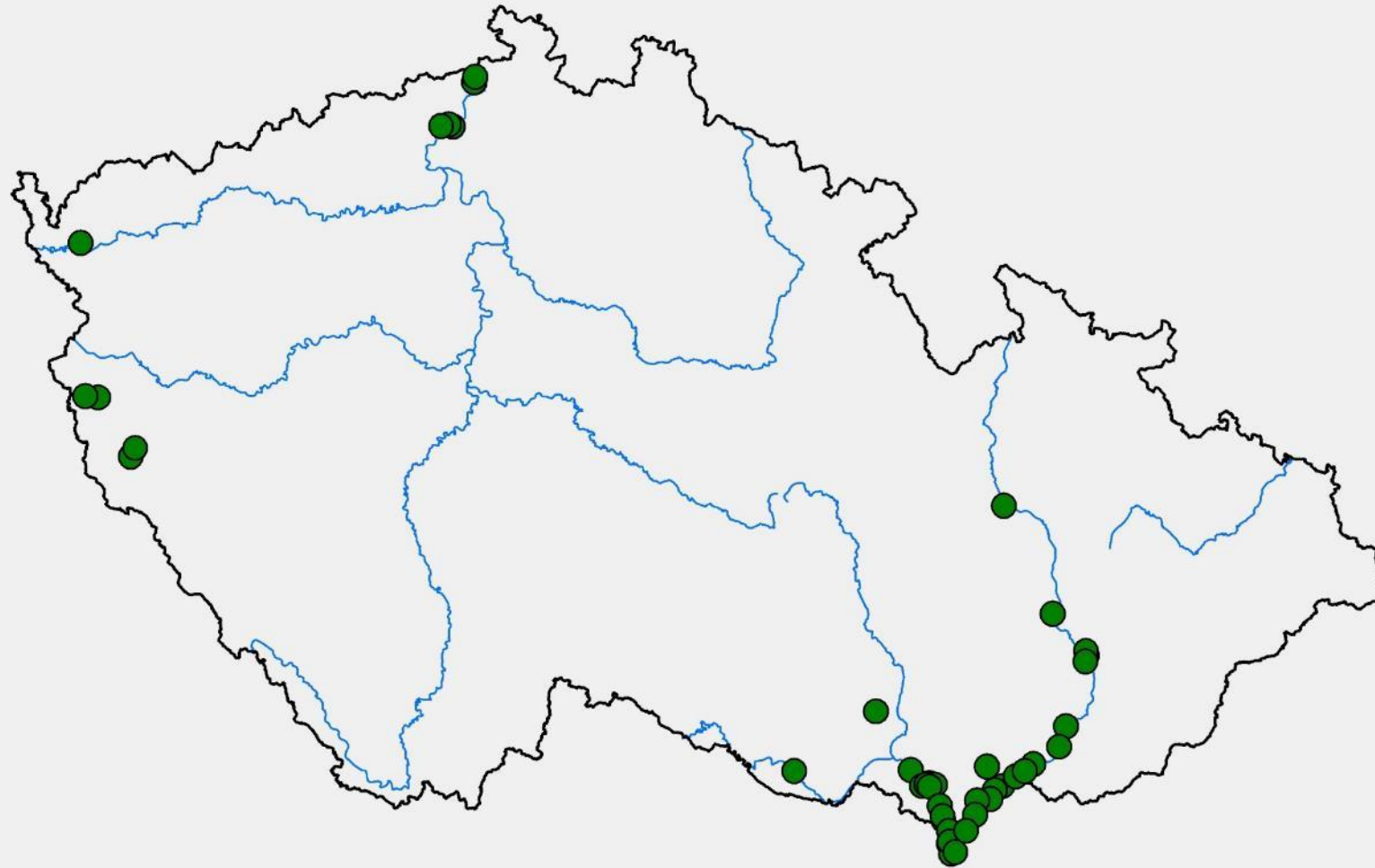

Distribution in 1994

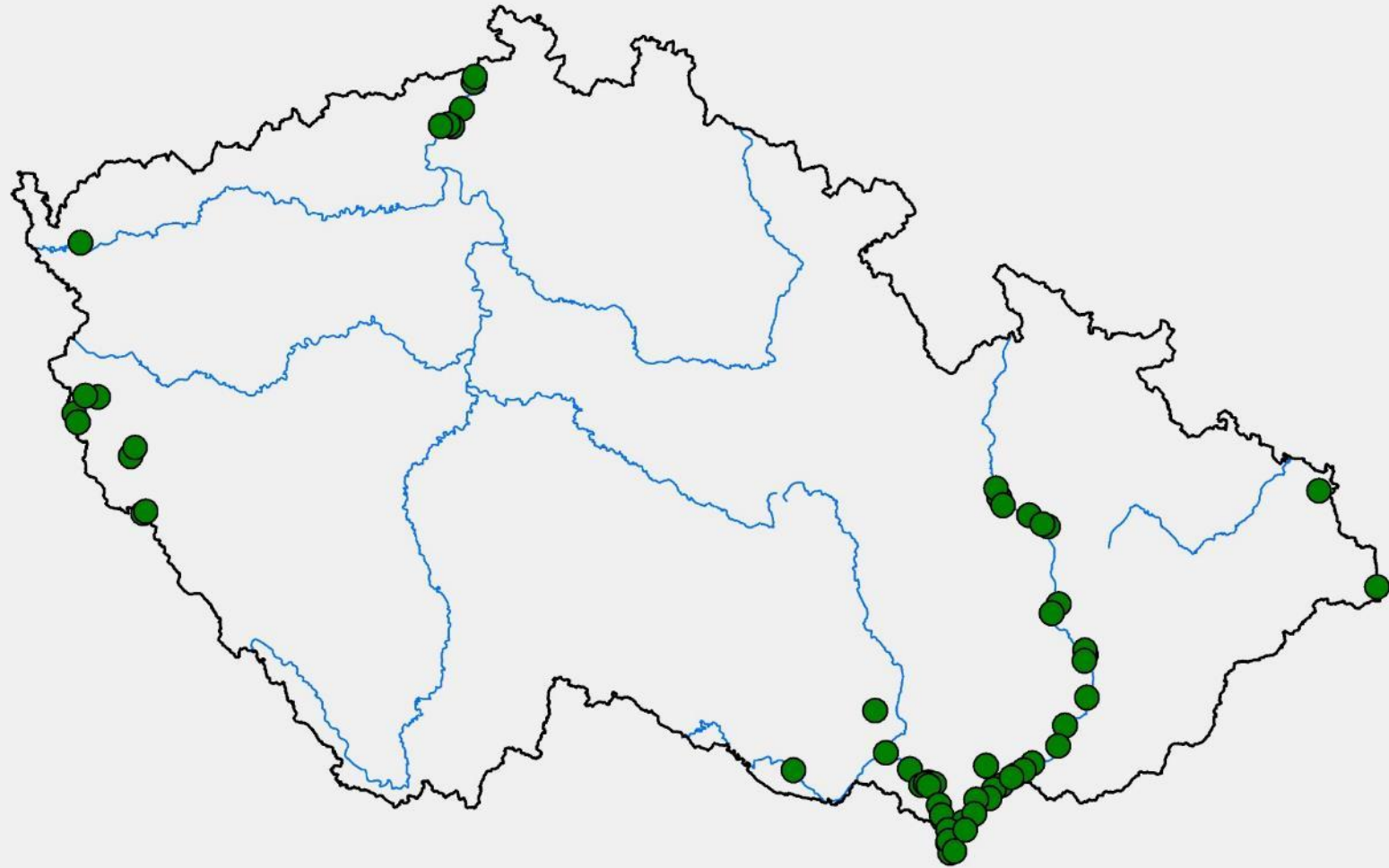

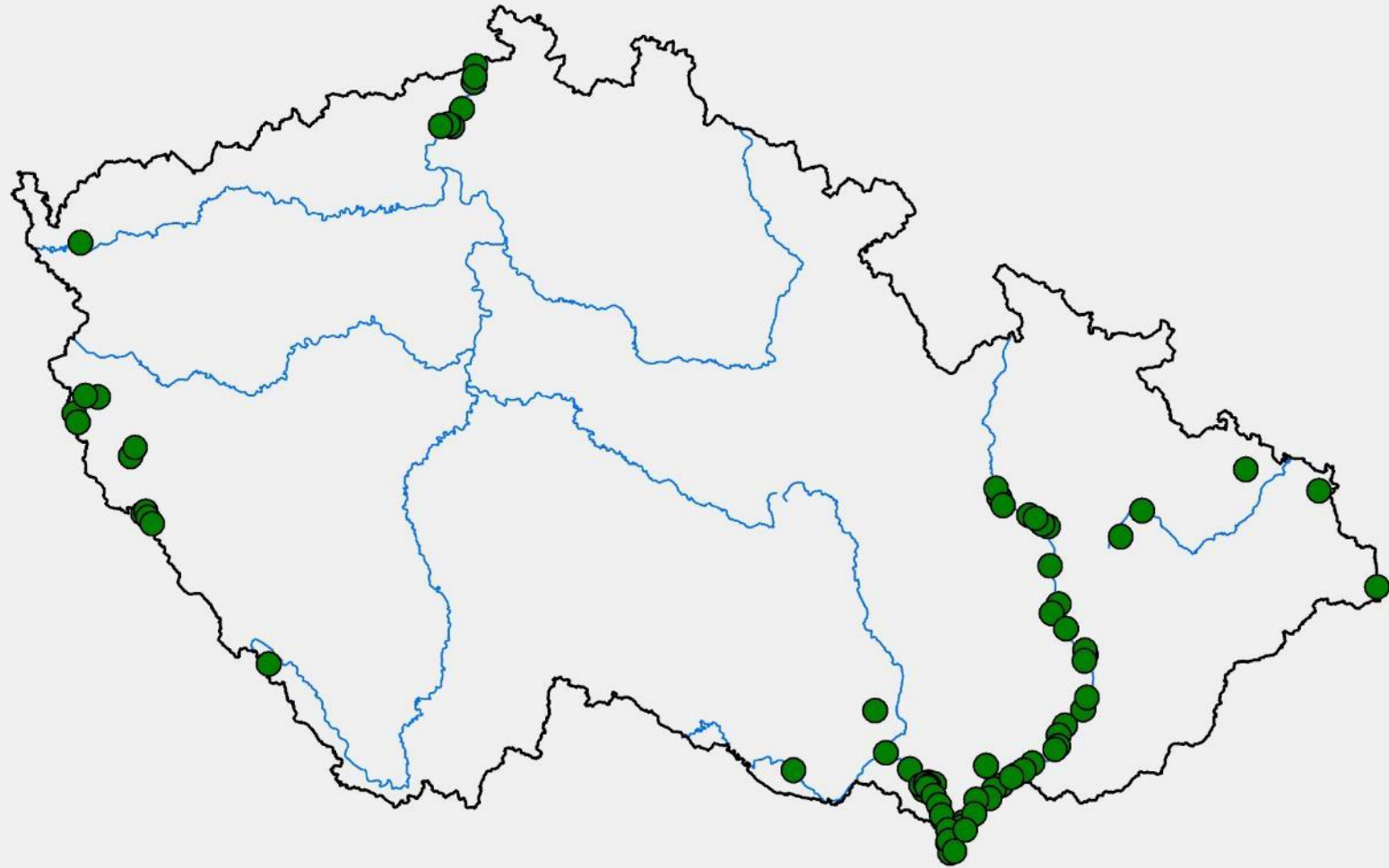
Distribution in 1995

Distribution in 1996

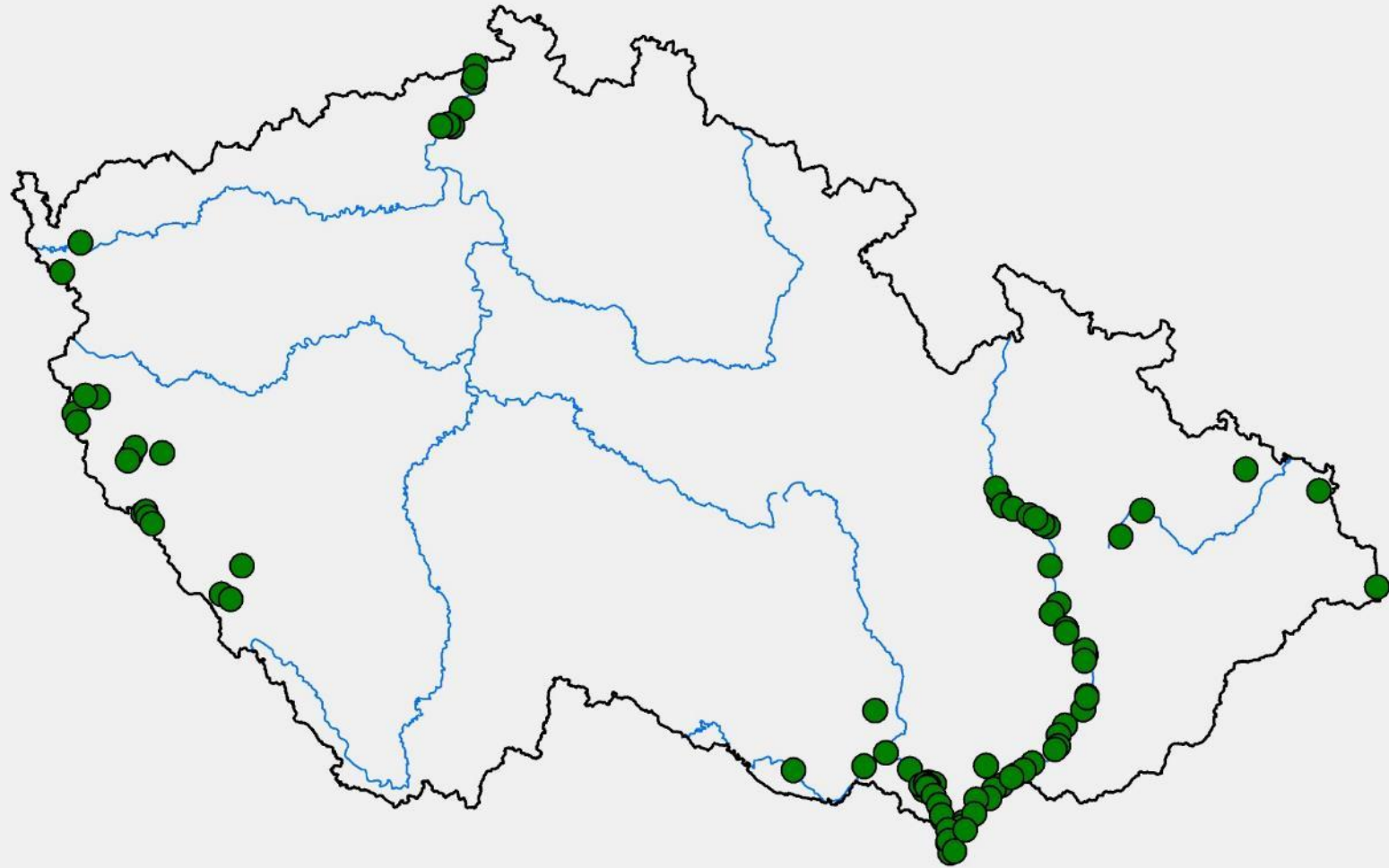

Distribution in 1997

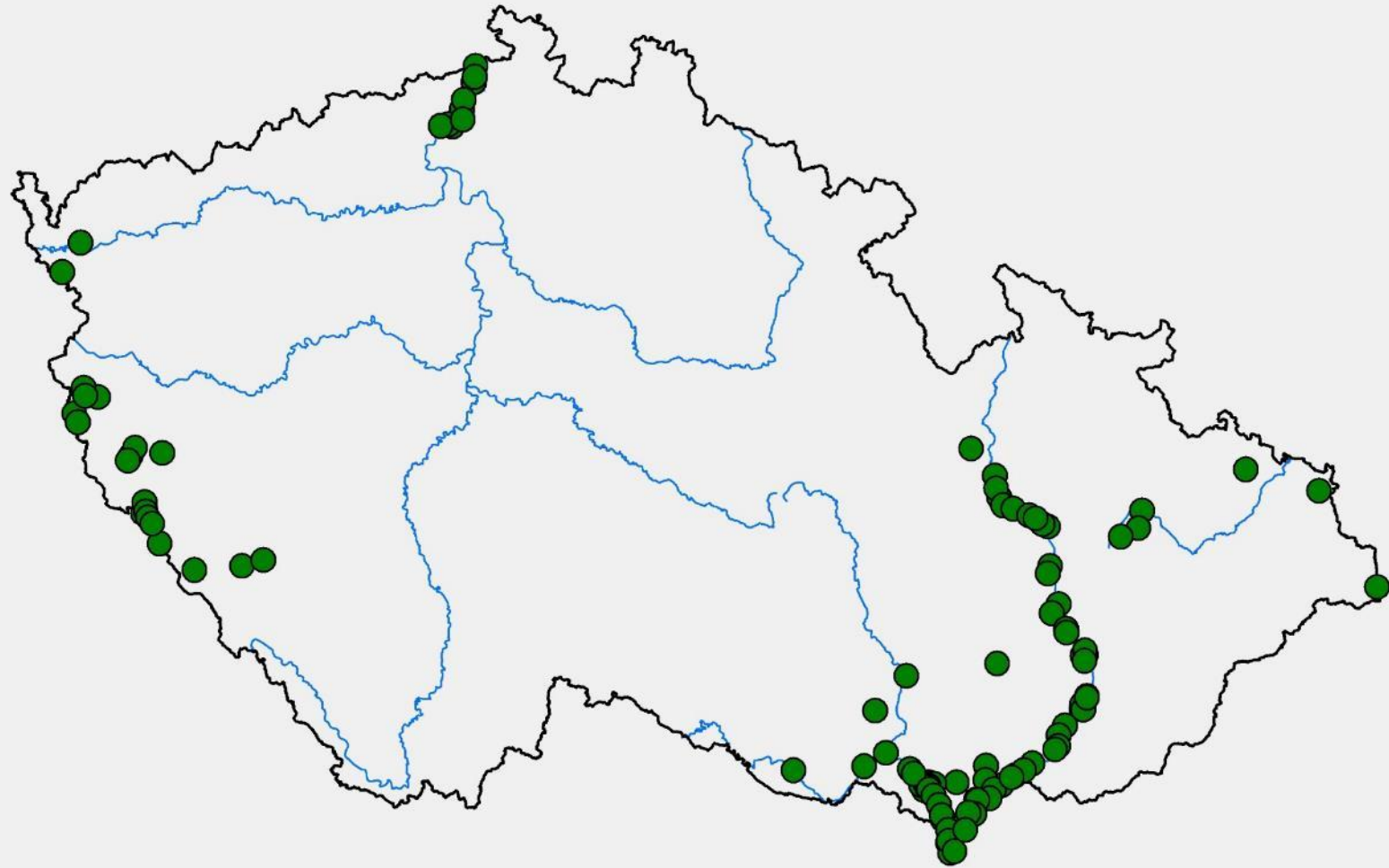

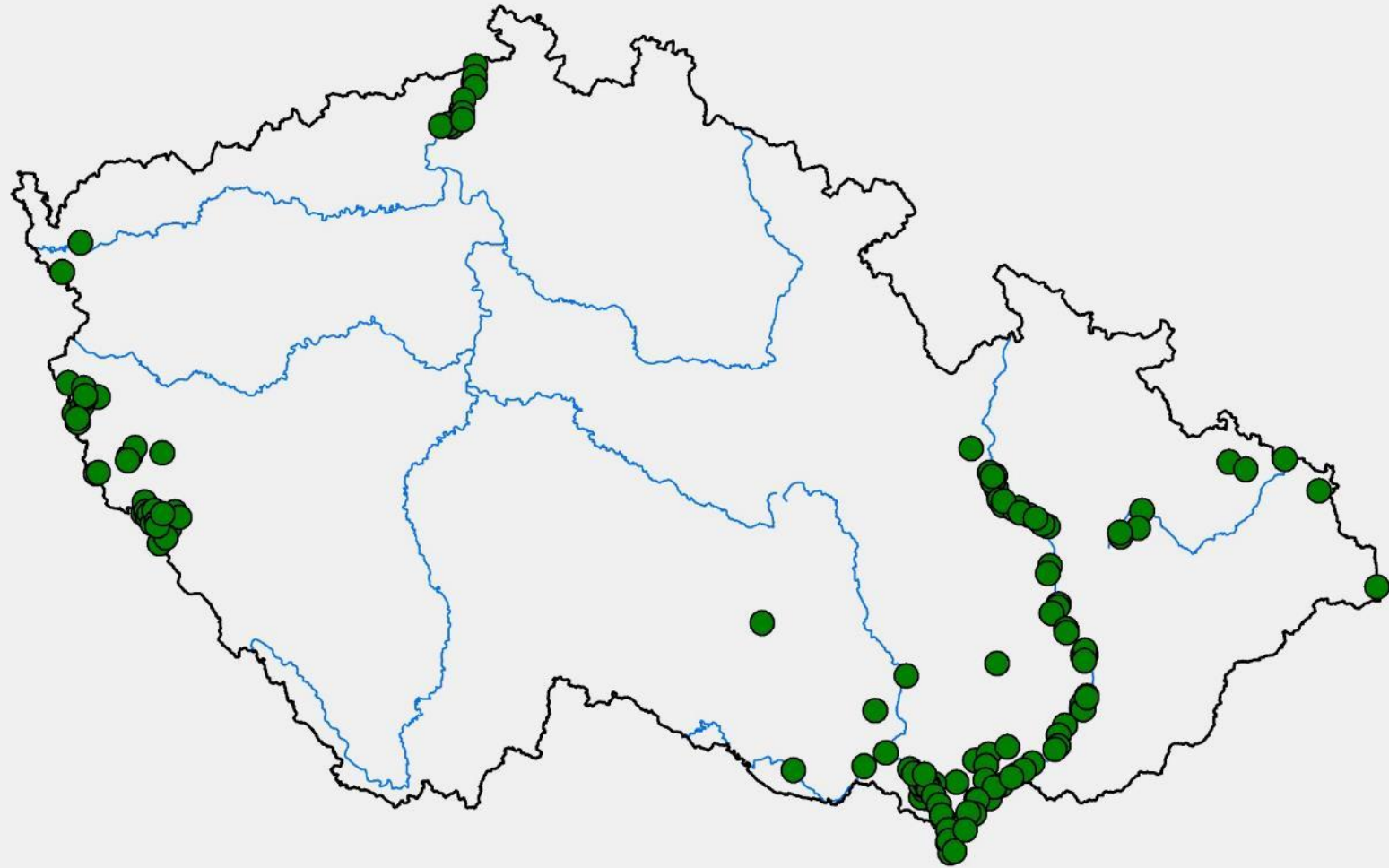
Distribution in 1998

Distribution in 1999

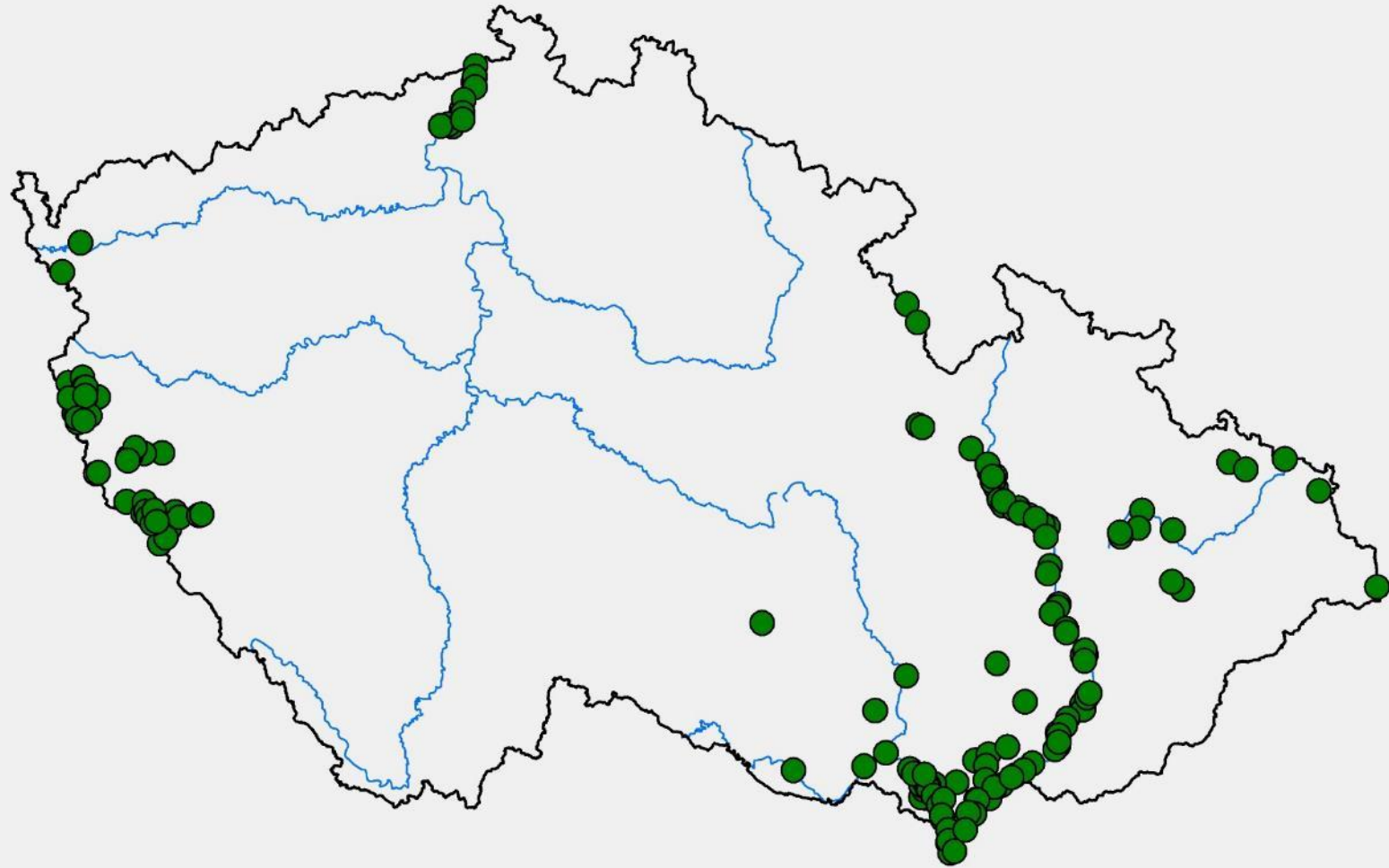

Distribution in 2000

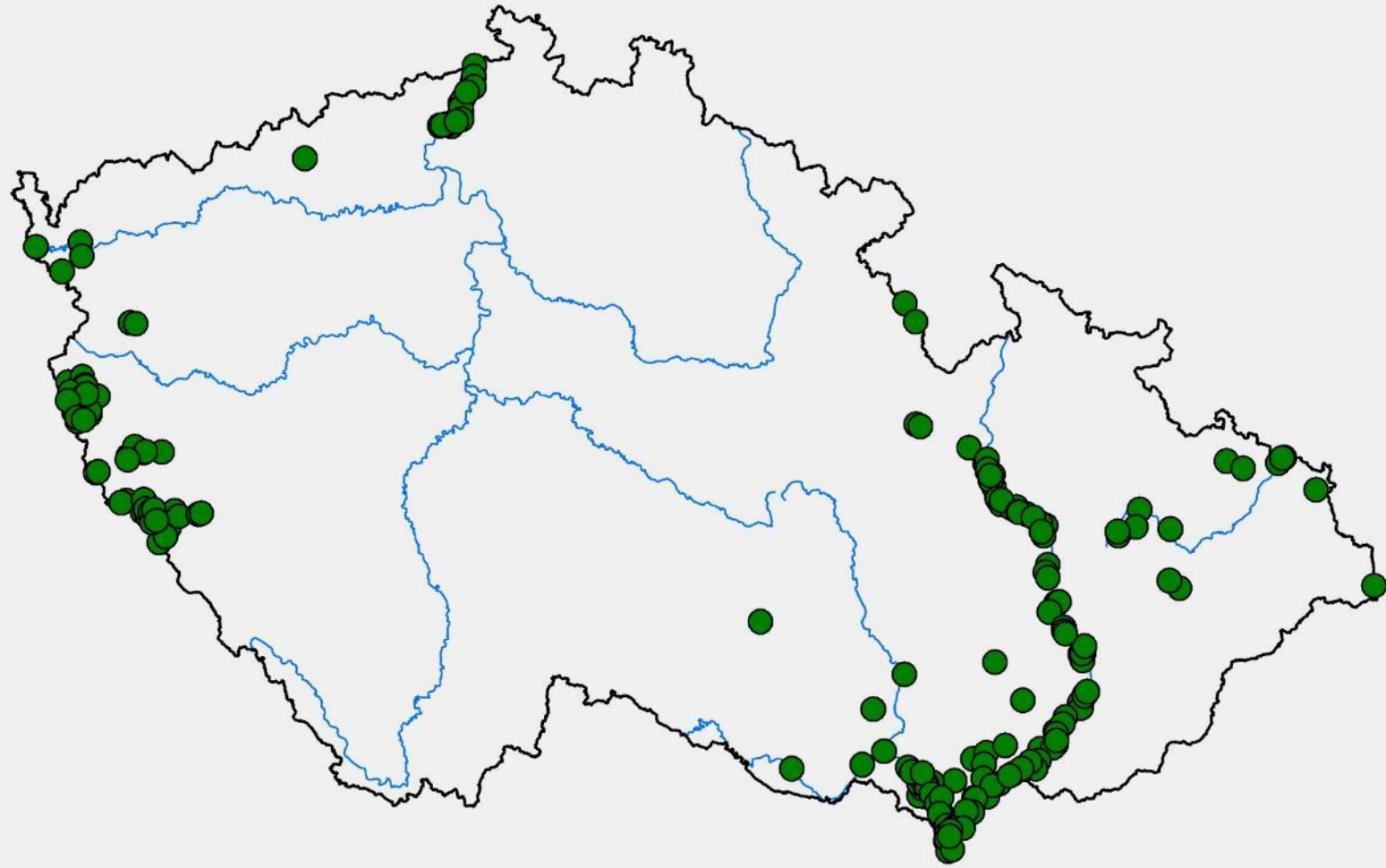

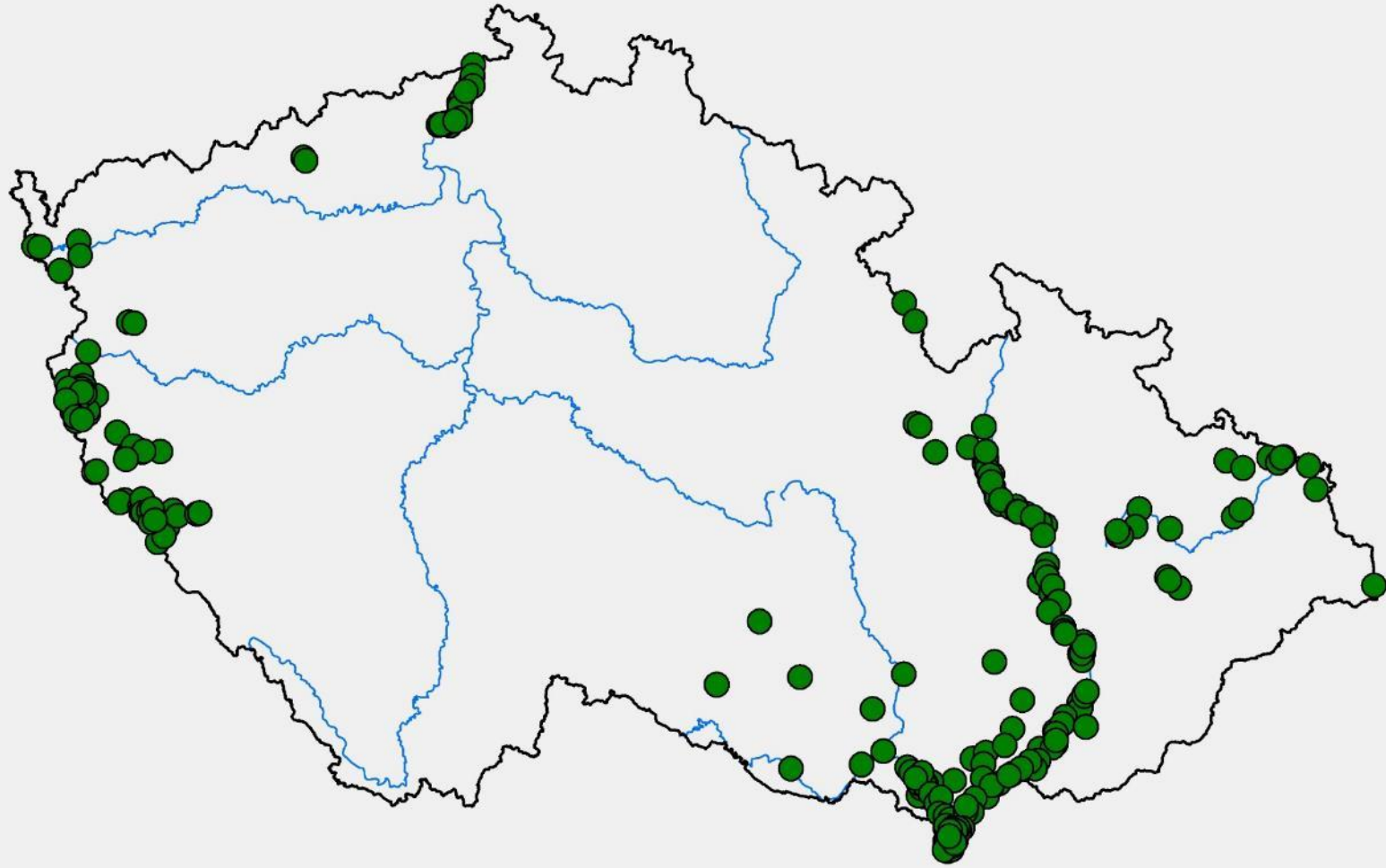
Distribution in 2001

Distribution in 2002

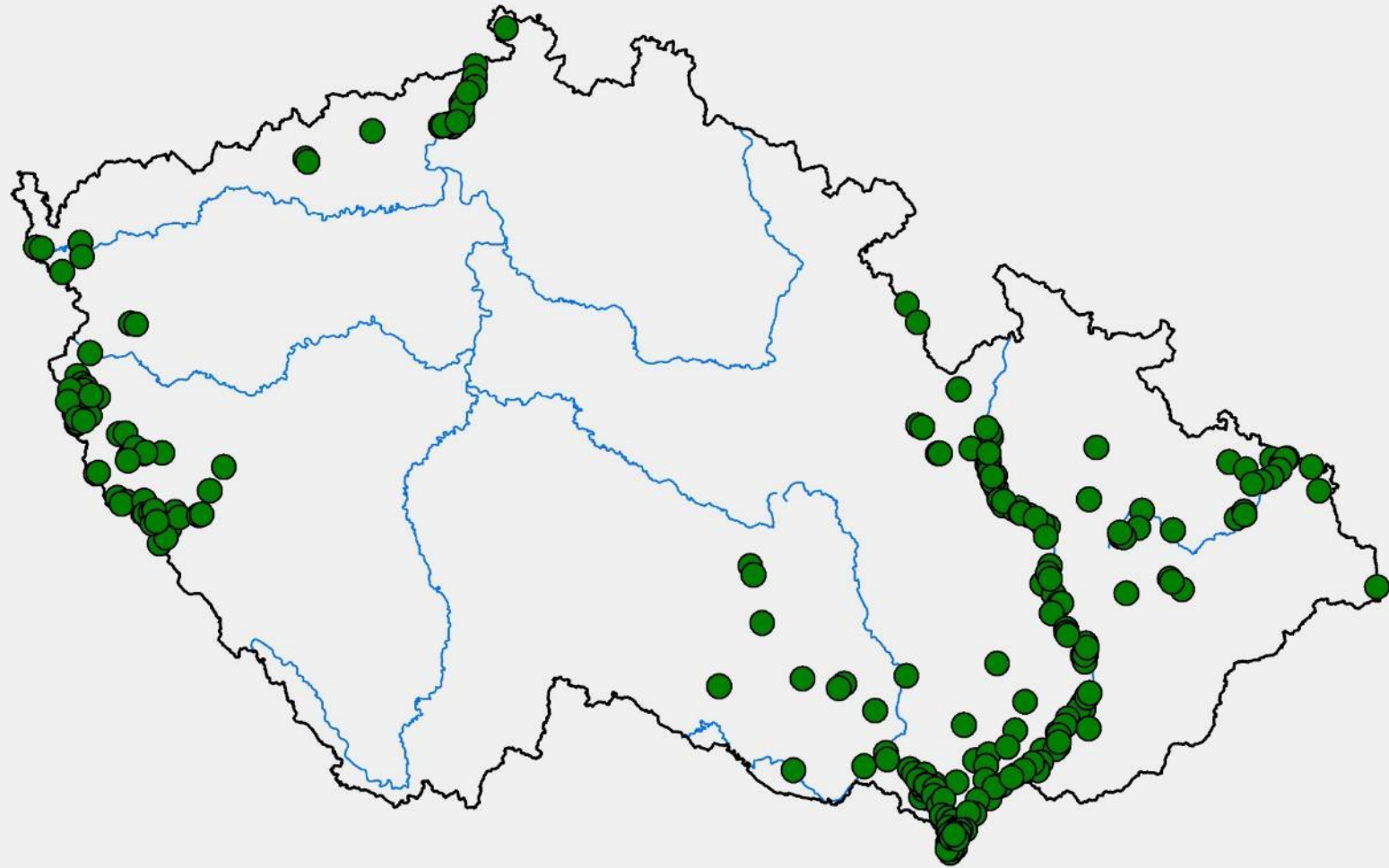

Distribution in 2003

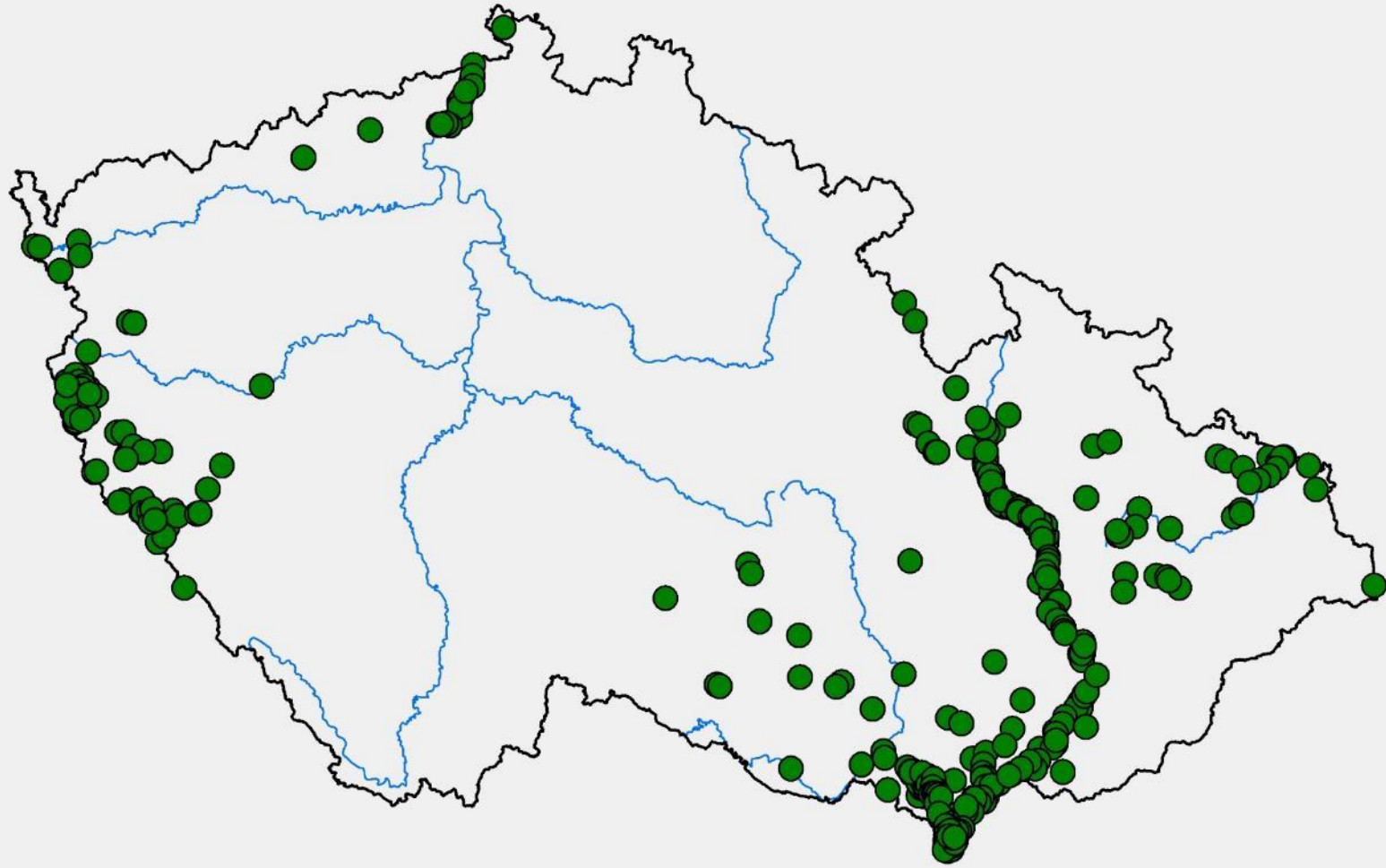

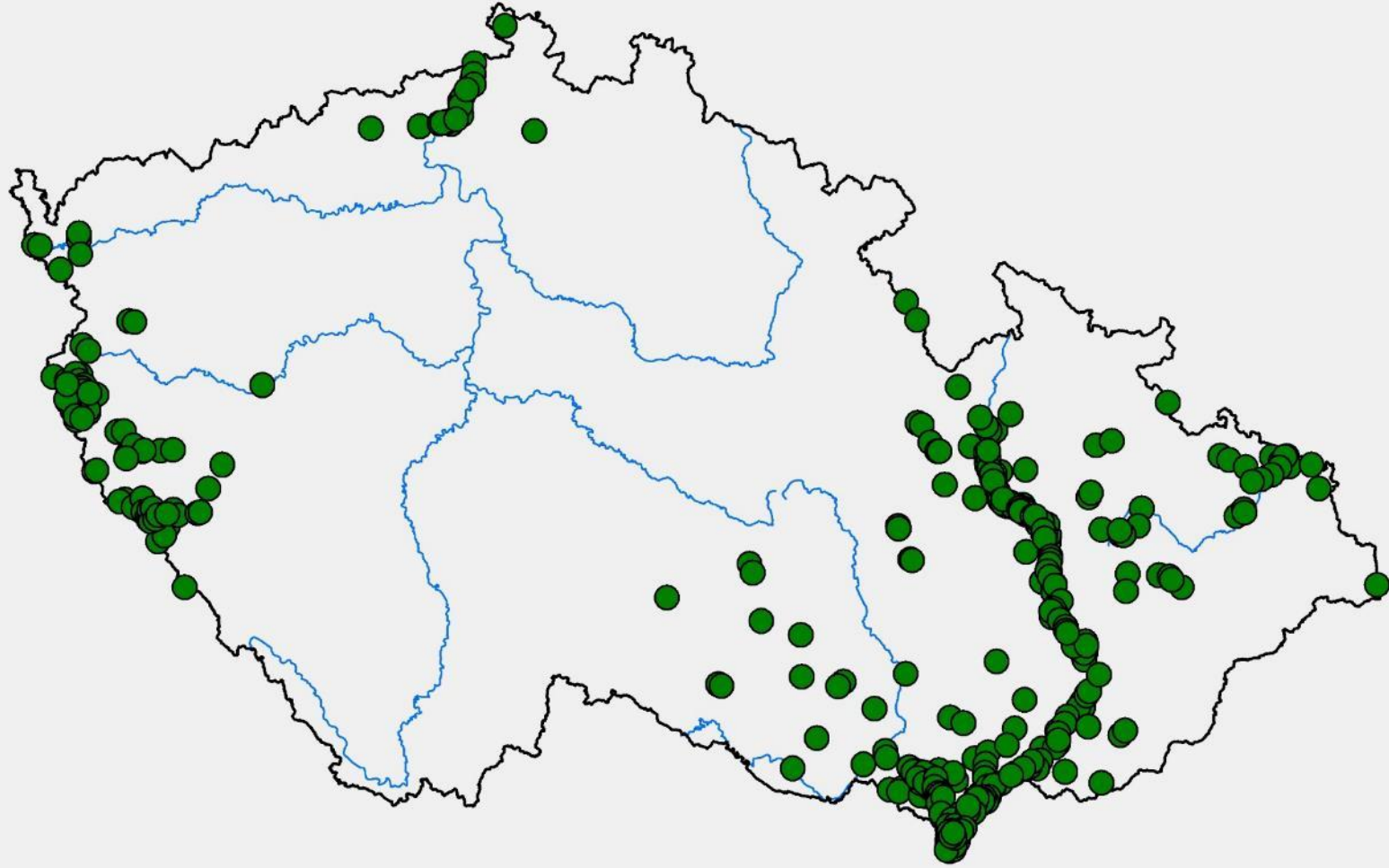
Distribution in 2004

Distribution in 2005

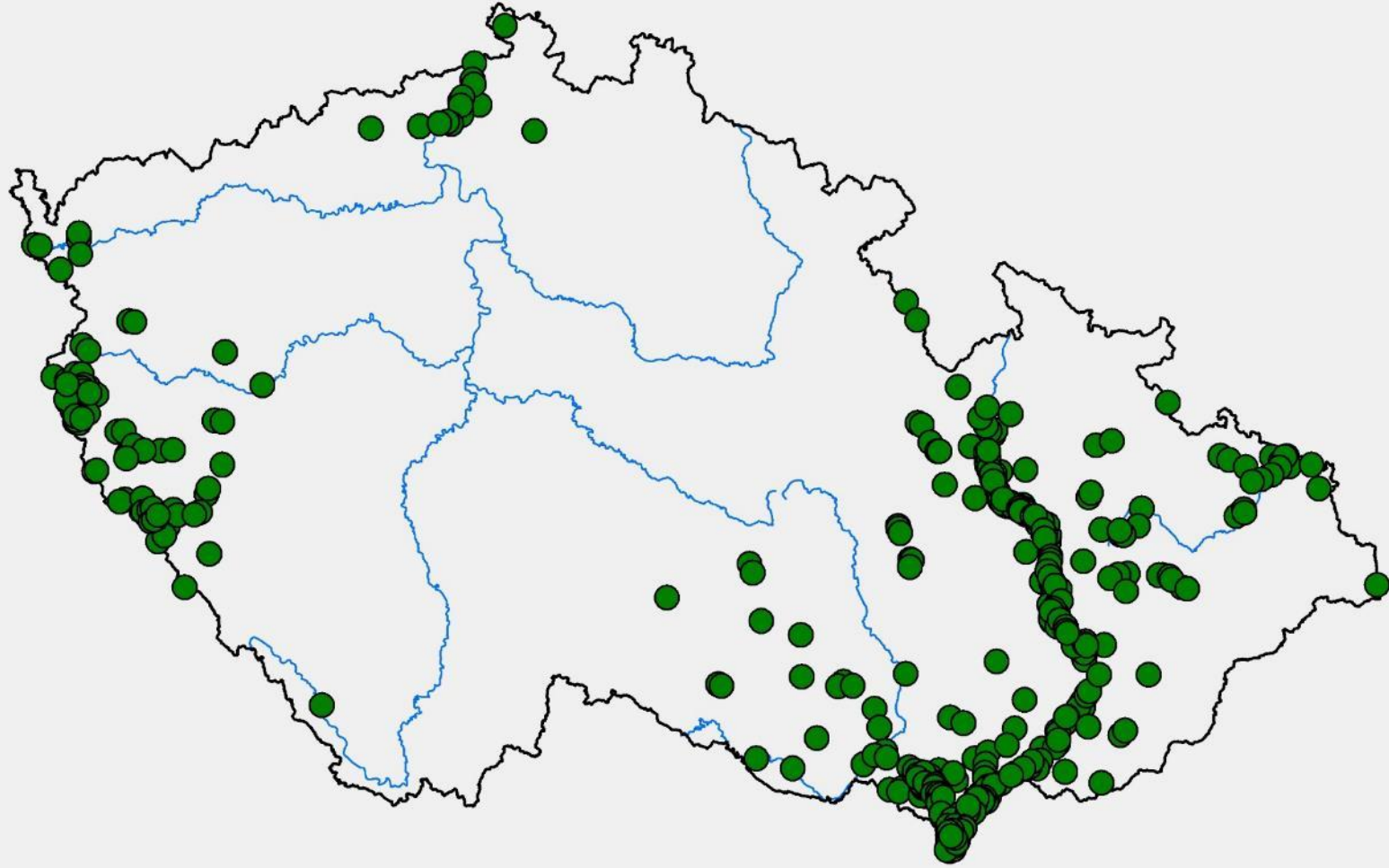

Distribution in 2006

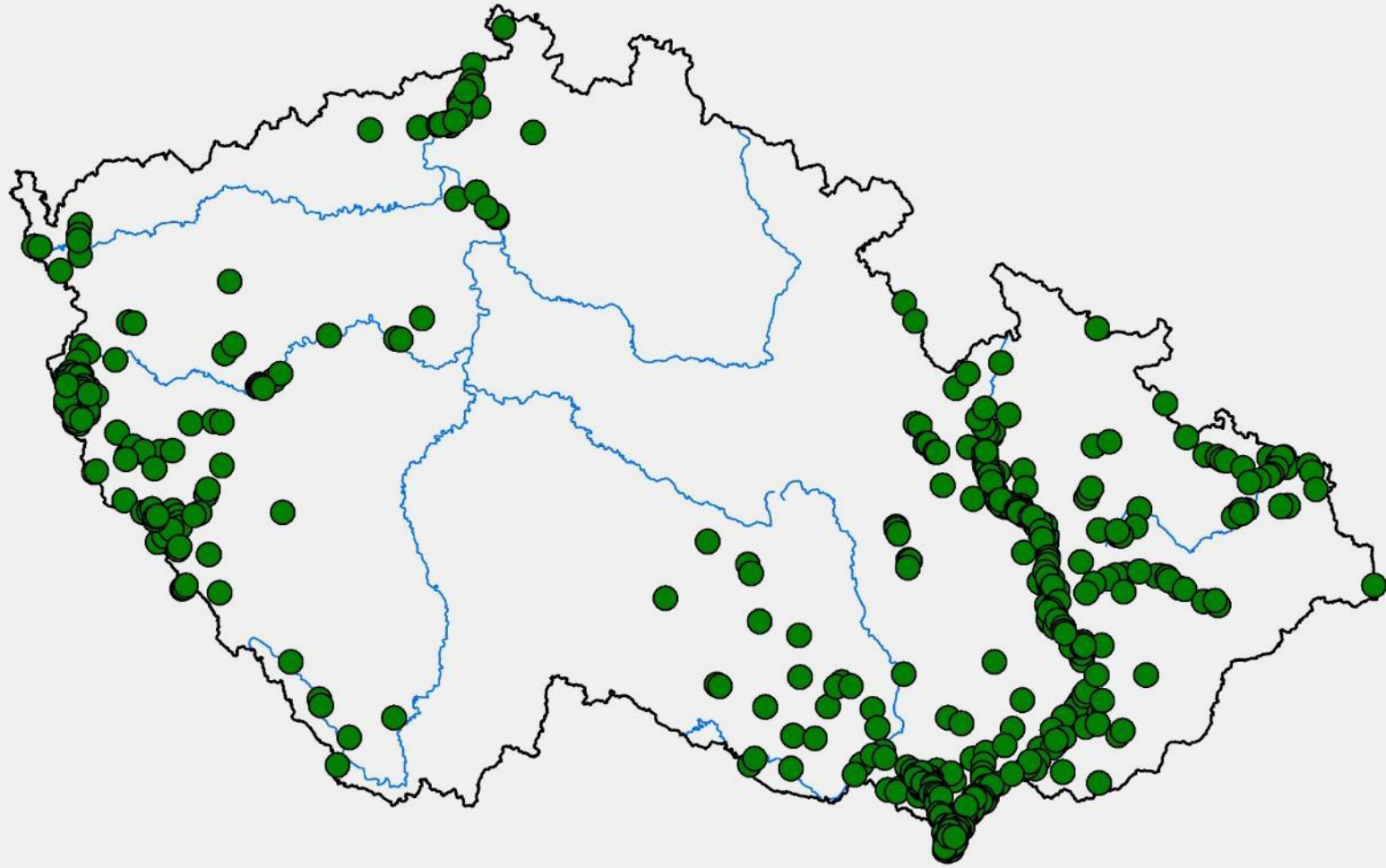

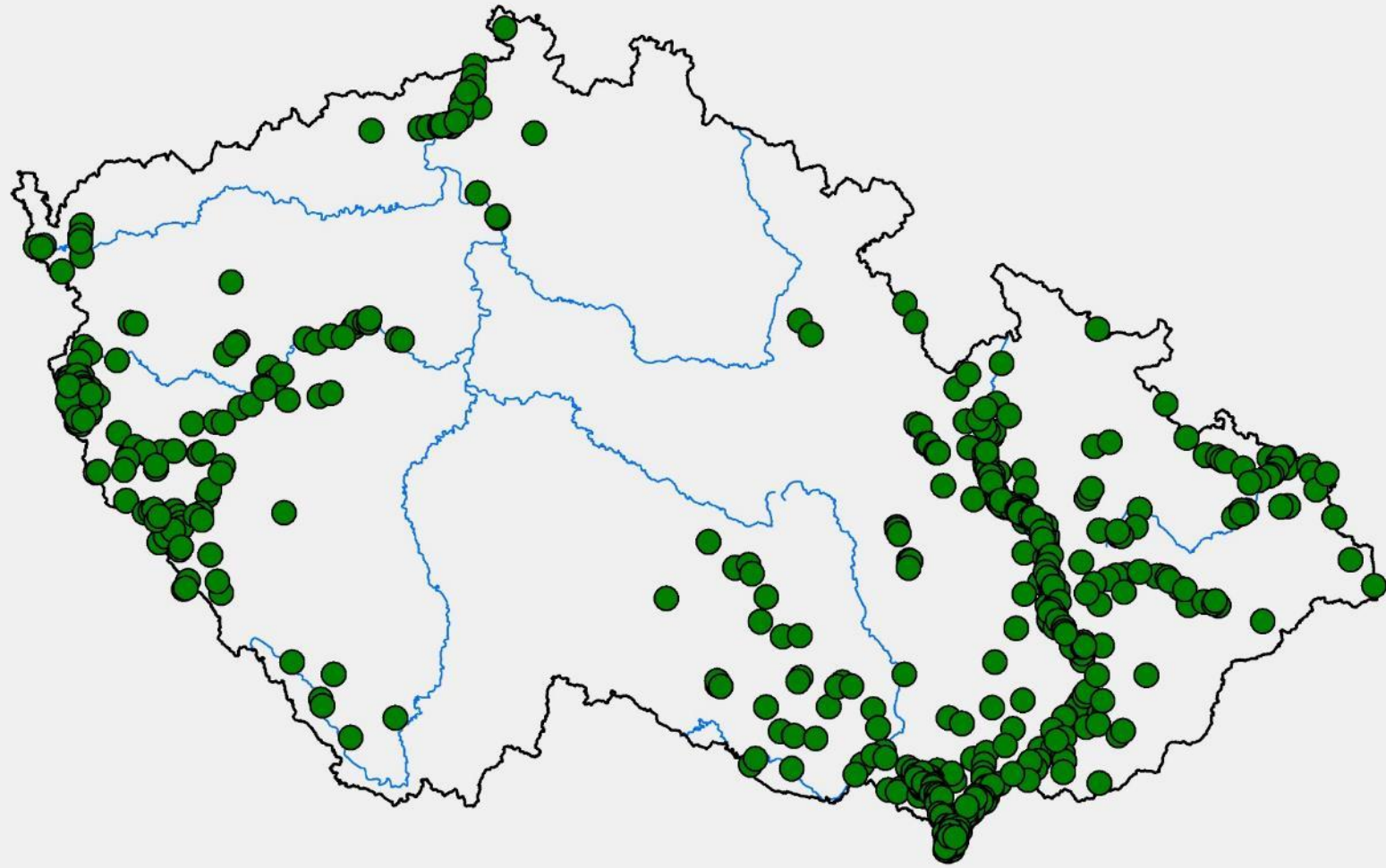
Distribution in 2007

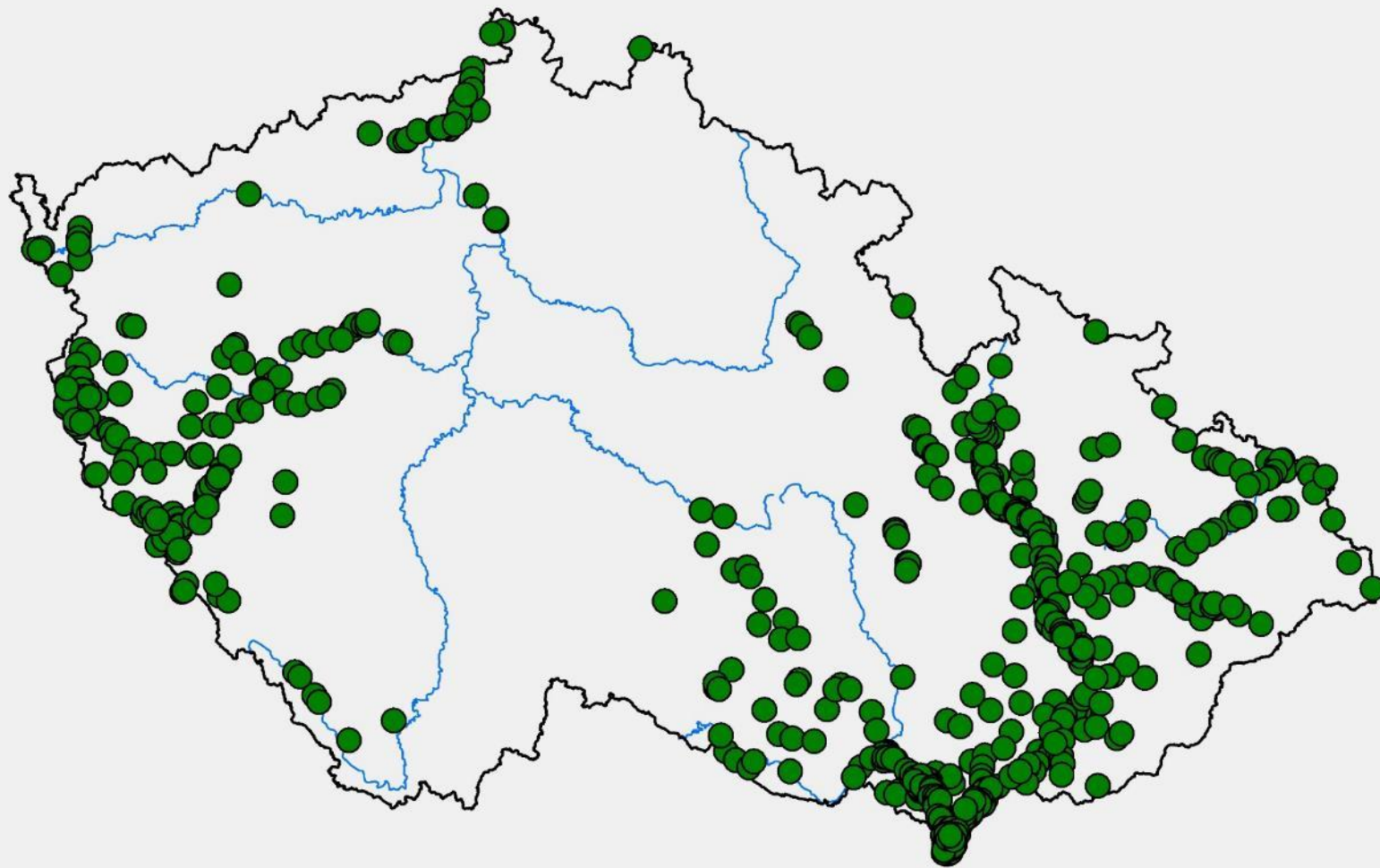
Distribution in 2009

Distribution in 2010

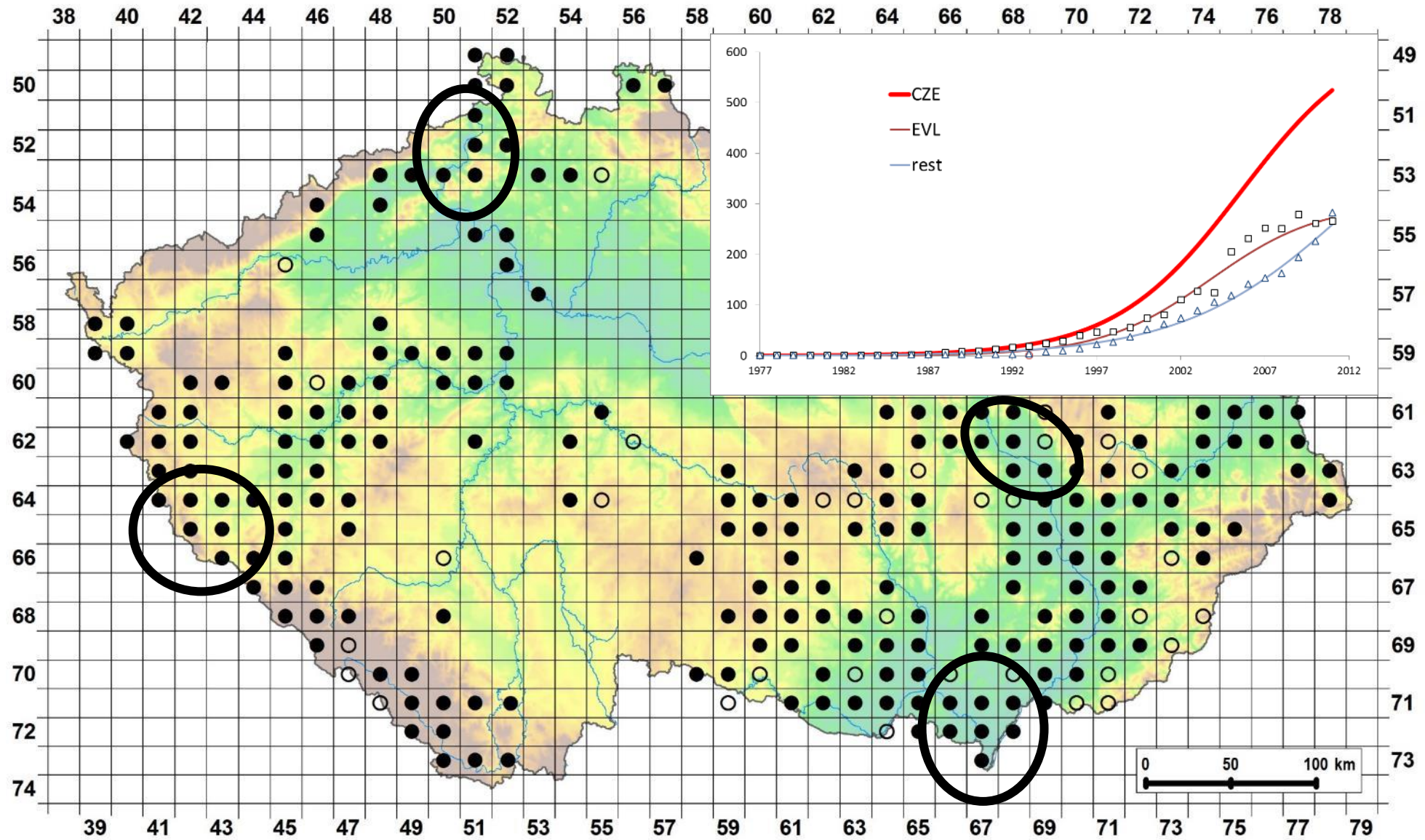

Distribution in 2011

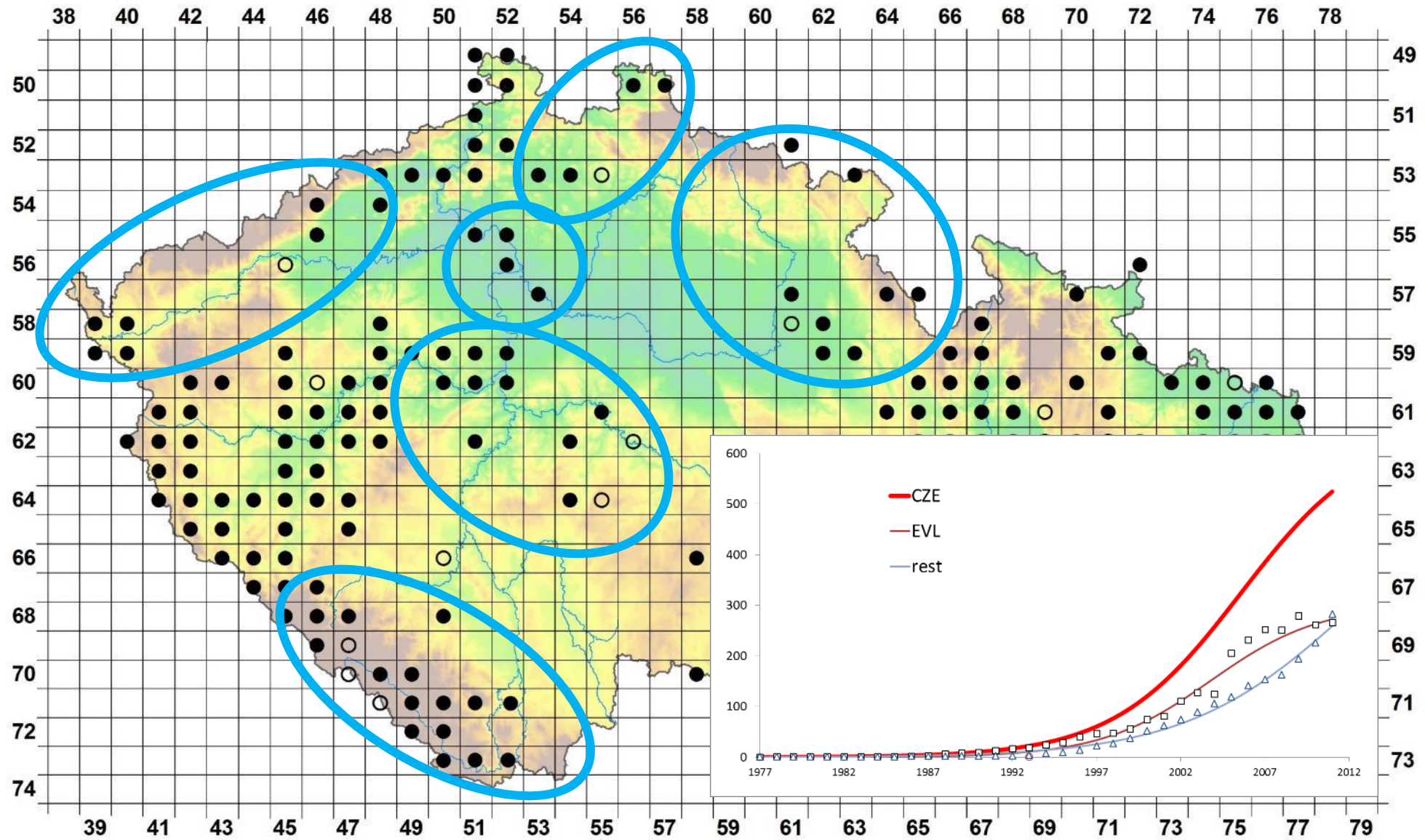

Souhrn

Souhrn

Cíle projektu MGSII-38

Aktivita 1

Publikace Manuálu řešení problematických situací vyvolaných bobry

Aktivita 2

Stav nejstarších částí populací bobra evropského v ČR
8 EVL

Aktivita 3

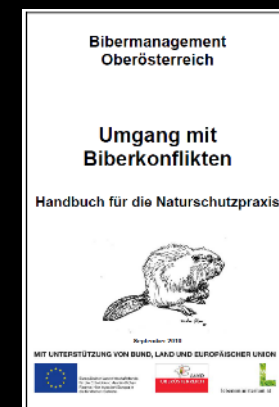
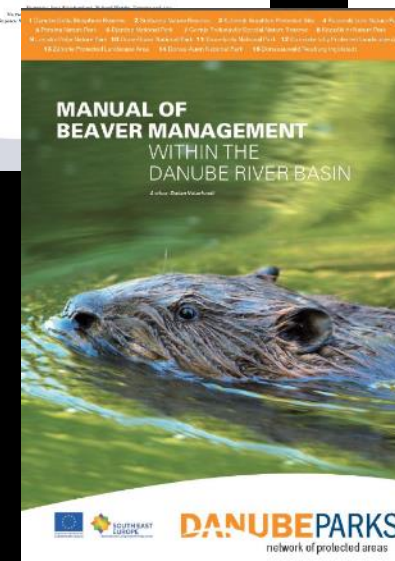
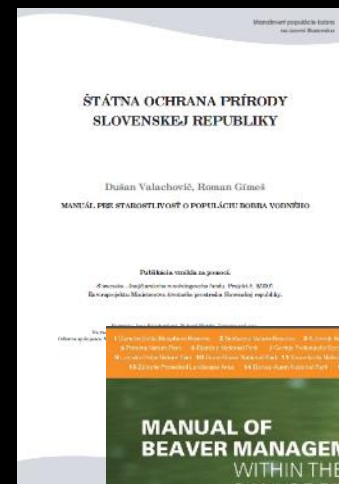
Definice populace na Šumavě

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

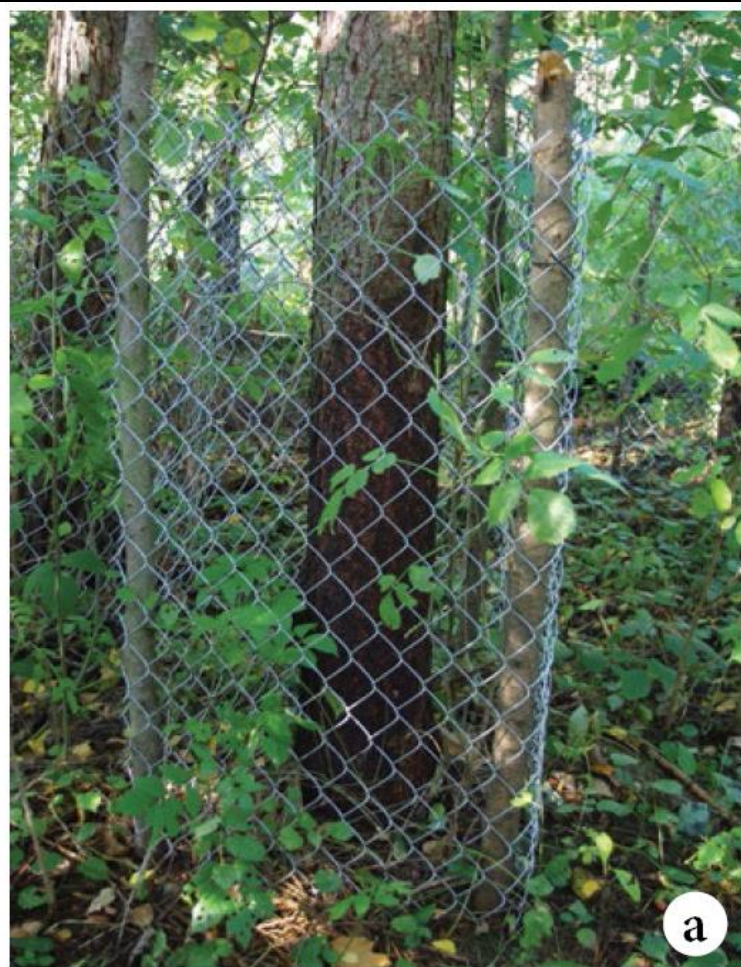
Aktivita 1

1. Analýza zahraničních zdrojů
2. Terénní průzkumy (zahr. i domácí)
3. Vznik první verze – soubor opatření
4. Seminář k první verzi
5. Zahrnutí připomínek
6. Dokončení příručky
7. Seminář II – představení celé příručky
8. Tisk a distribuce materiálu

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobříků konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

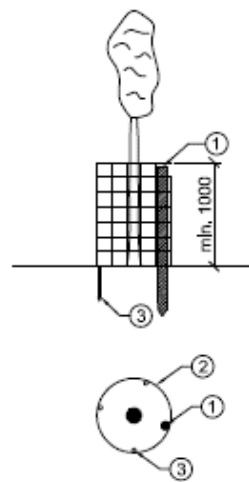
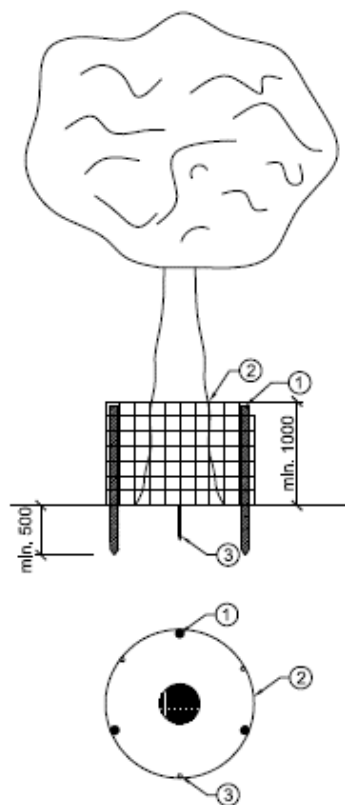

Fencing individual trees

dimensions in mm, 1:50

Matured tree

Young tree

①	Supporting bar - round timber Dn min. 80 mm
②	Metal forest fencing (DN 2 mm, mash size 10 cm, height min. 1 m). In case of frequent high snow presence higher. There is necessary to take into account also other animals species
③	Ribs steel bar DN= 6 mm, length 350 mm. The fencing can be embed min 200 mm into the ground, instead of anchoring

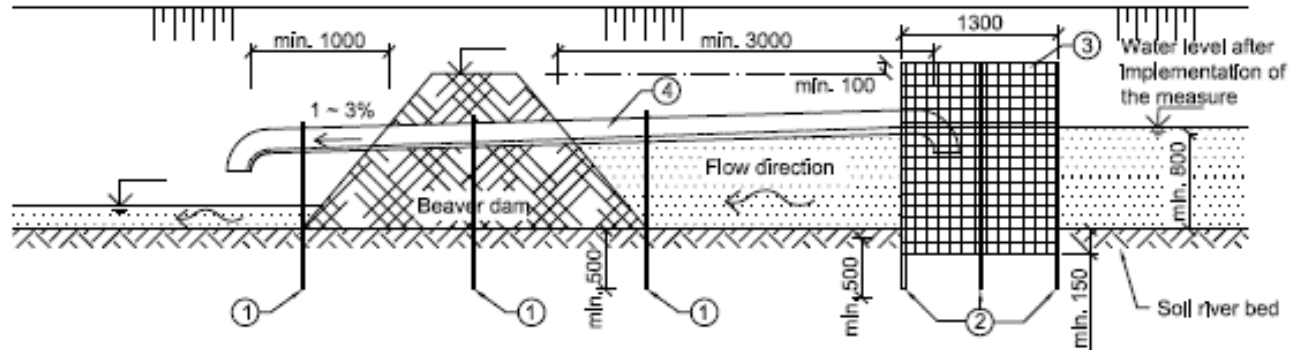
„Tvorbá metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Beaver dam drainage - dimensions in mm, 1:50

Cross sectional view

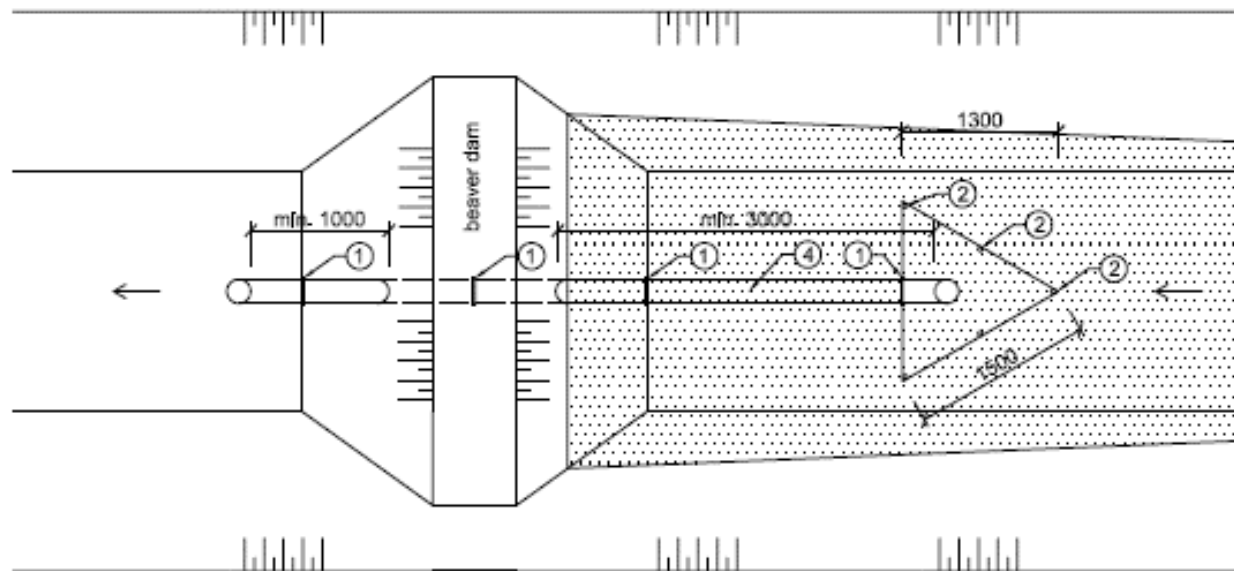

①	Ribs steel bar min. DN = 12 mm
②	Ribs steel bar min. DN = 25 mm (alt. wooden bar DN = 80 mm)
③	Welded wire mesh, 100 x 100 mm (alternatively standard fencing mesh). Fixed to ② by binding wire
④	Pipe min. DN = 200 mm, fixed to ① by binding wire

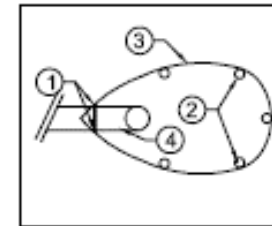
Note:

Variant - welded wire mesh embedded
into river bed

Plan view

Alternative shape of the deceler

Aktivita 1

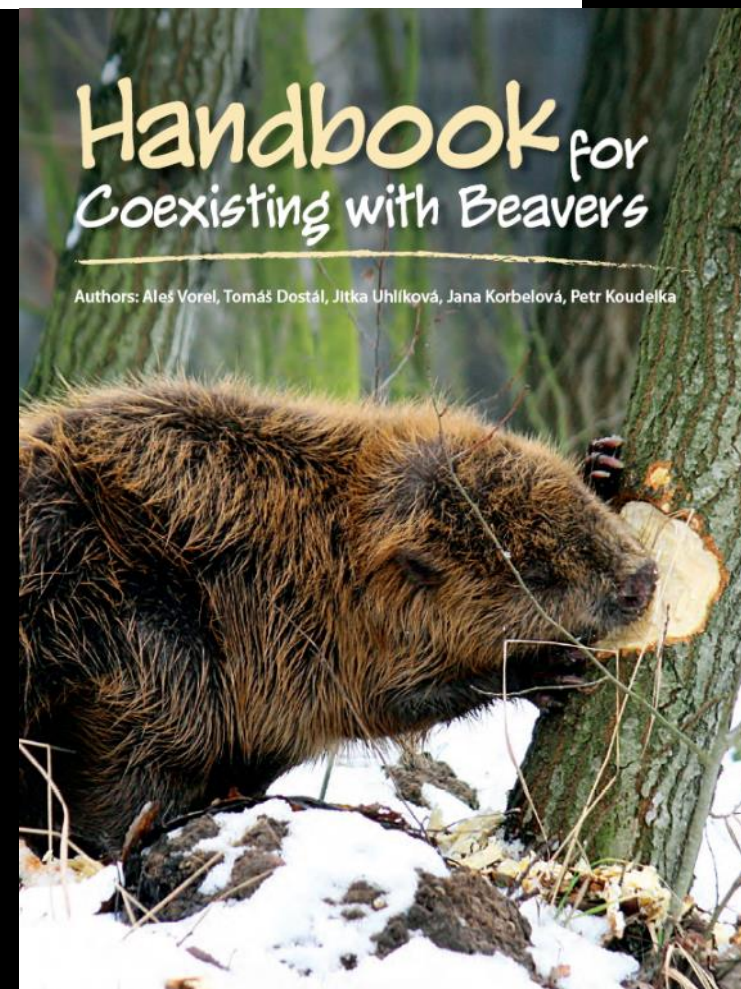
1. Analýza zahraničních zdrojů
2. Terénní průzkumy (zahr. i domácí)
3. Vznik první verze – soubor opatření
4. Seminář k první verzi
5. Zahrnutí připomínek
6. Dokončení příručky
7. Seminář II – představení celé příručky
8. Tisk a distribuce materiálu (2500 výtisků)

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Aktivita 1

1. Analýza zahraničních zdrojů
2. Terénní průzkumy (zahr. i domácí)
3. Vznik první verze – soubor opatření
4. Seminář k první verzi
5. Zahrnutí připomínek
6. Dokončení příručky
7. Seminář II – představení celé příručky
8. Tisk a distribuce materiálu (2500 výtisků)

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

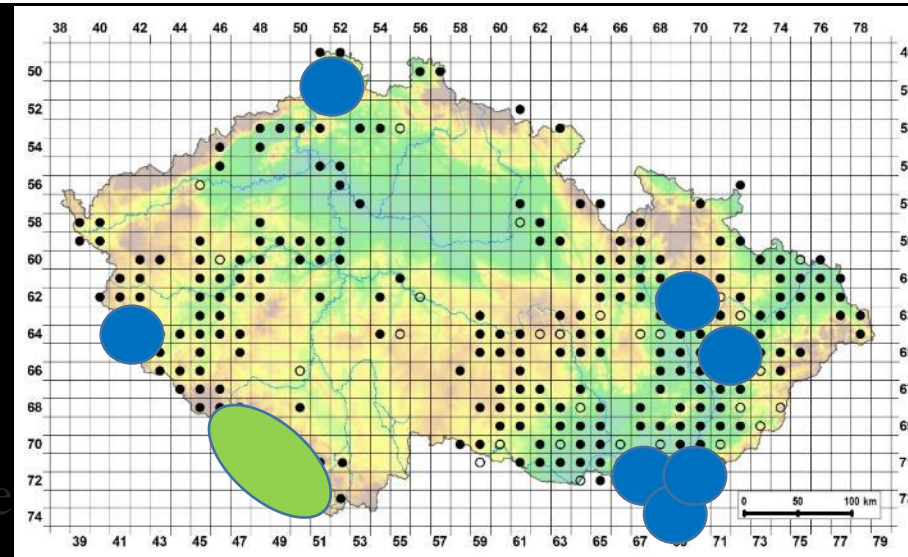

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobříků konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Kontext – proč bobr?

1. Raketový růst populací
2. Ochrannářské kontroverze
3. Přijatý Program péče – admin. i re

4. Projekt ze zdrojů EEA Grants

1. Metodická příručka
2. **Stav hlavních populací v ČR**
3. Osídlování Šumavy

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Aktivita 2 – stav hlavních populací v ČR

1. Monitoring 4 EVL v zimě 2014/2015
2. Stanovení průměrné abundance ve čtyřech modelových EVL
3. Monitoring 4 EVL v zimě 2015/2016
4. Opakované stanovení průměrné abundance na Soutoku, pokusy na Labi
5. Analýza výstupů
6. Publikace výsledků

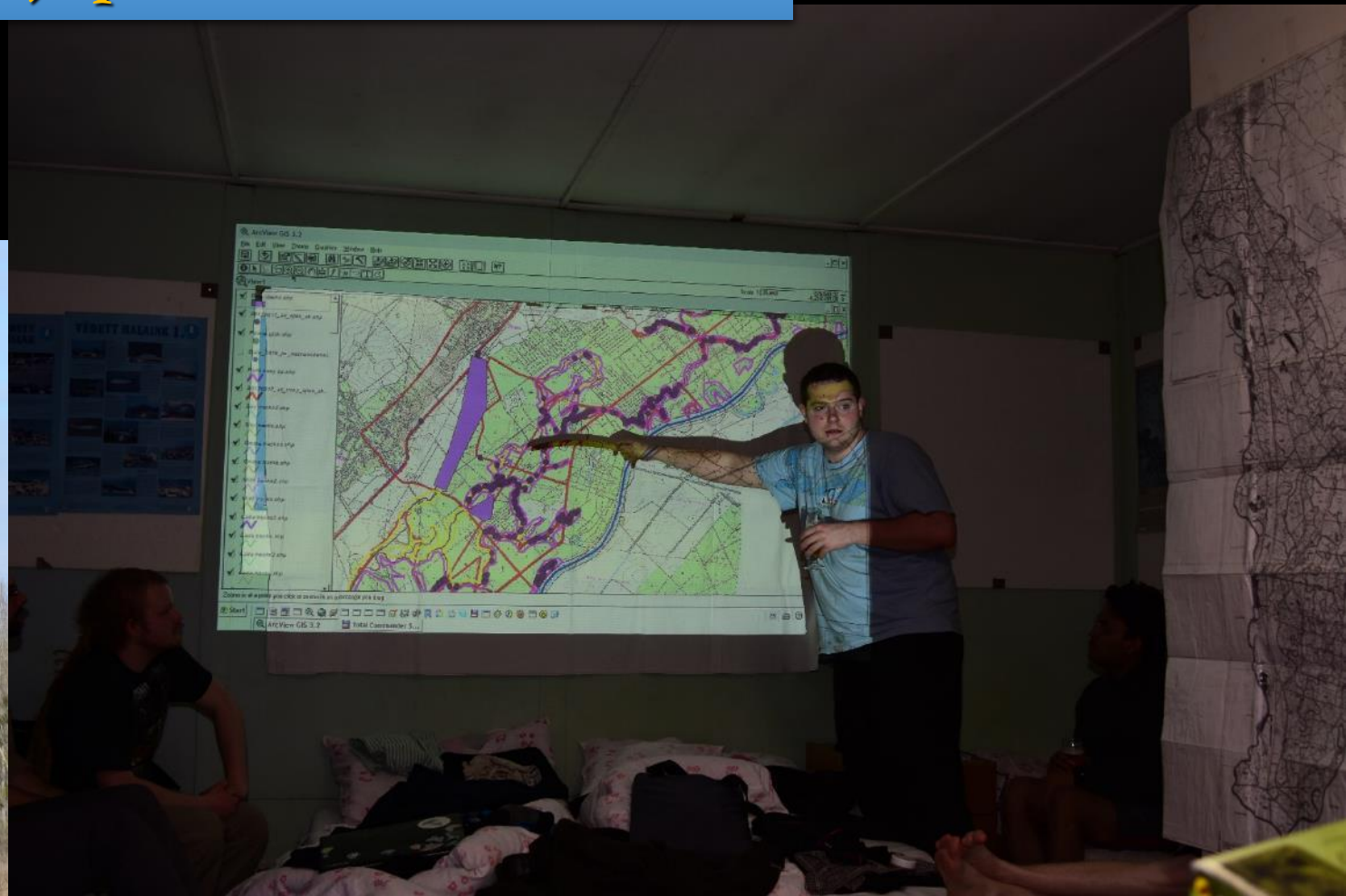
„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Odhad vývoje počtu teritorií v EVL

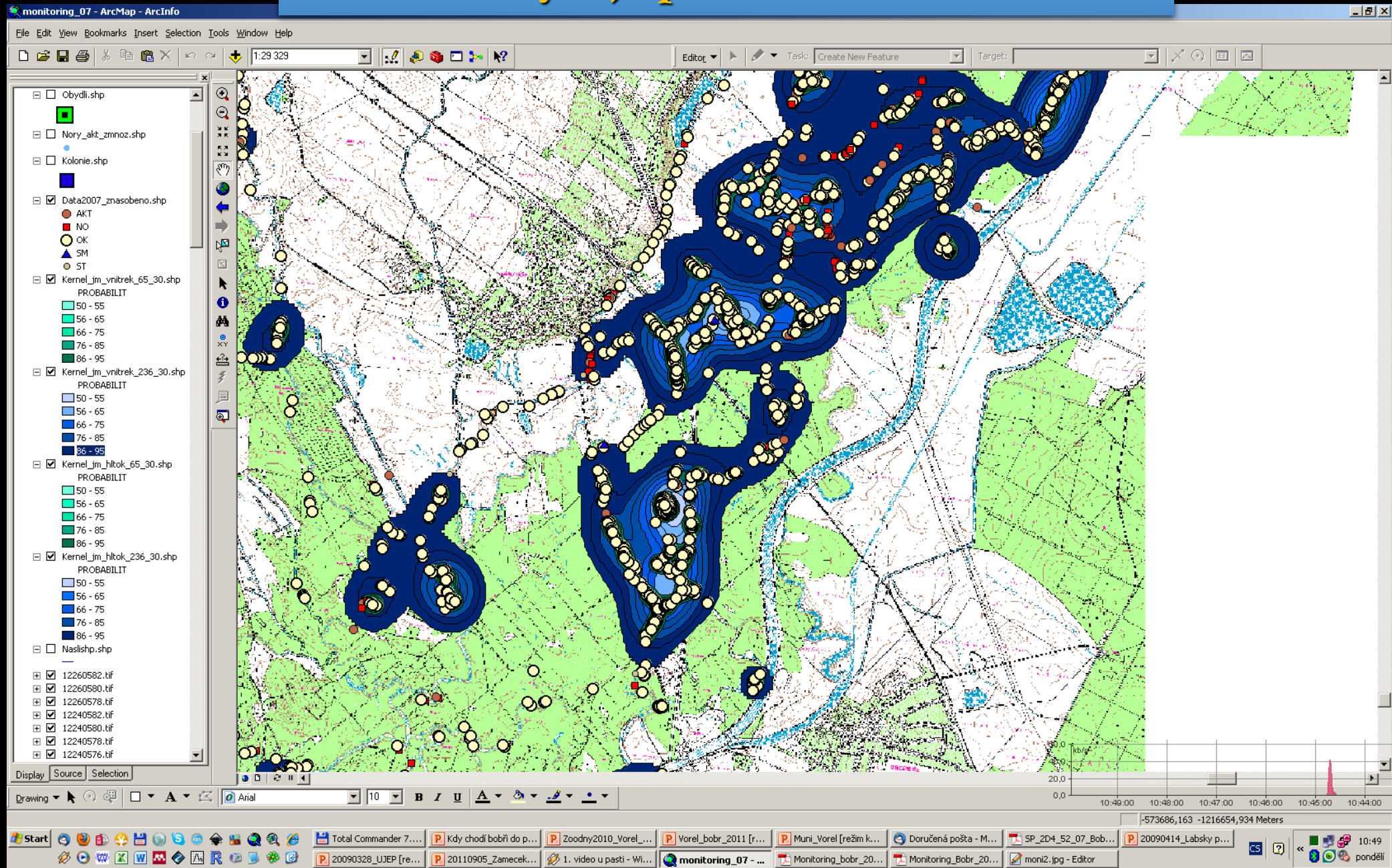

Odhad vývoje počtu teritorií v EVL

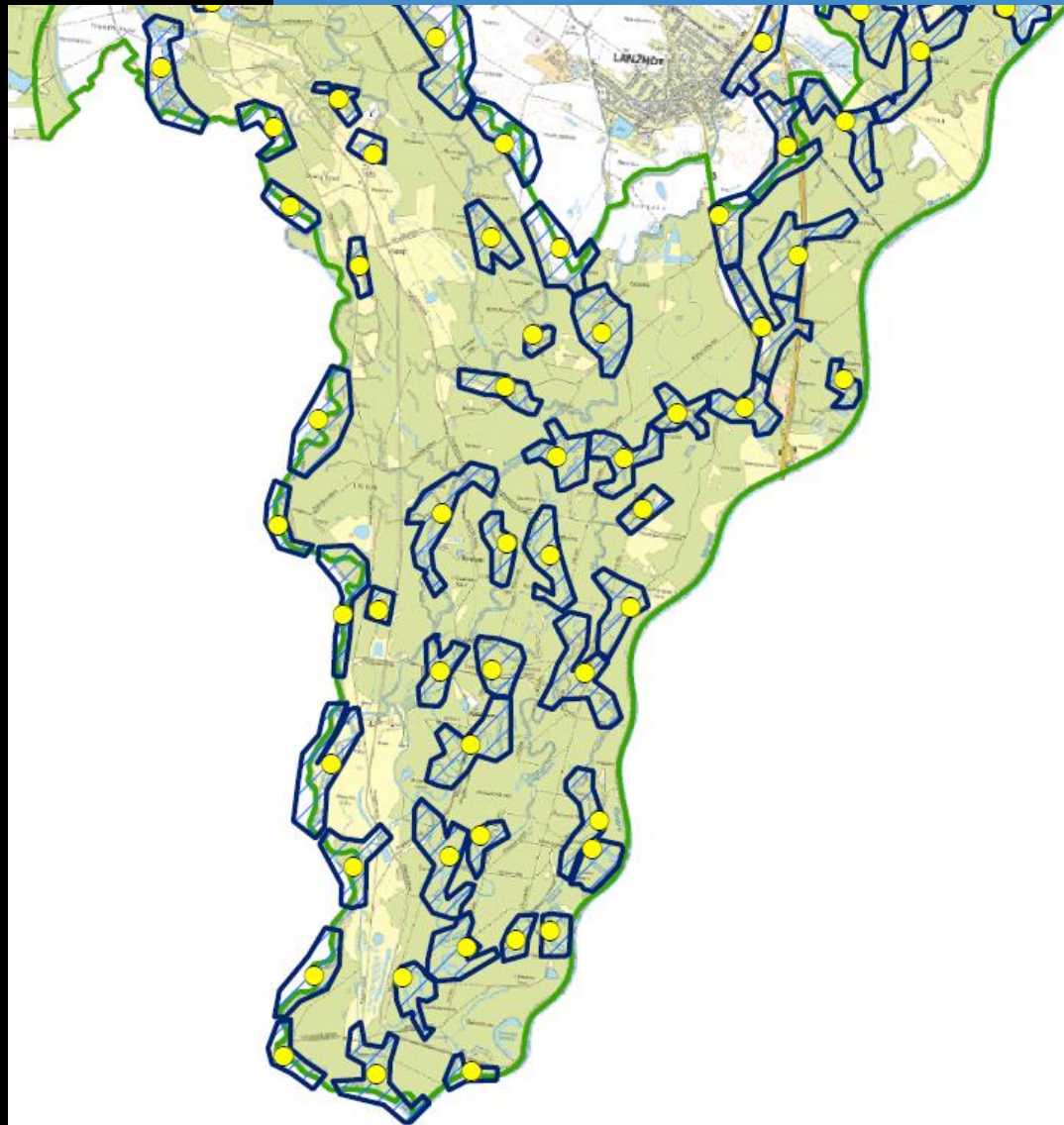

Odhad vývoje počtu teritorií v EVL

Odhad vývoje počtu teritorií v EVL

0 1 2 3 4 km

1:110 000

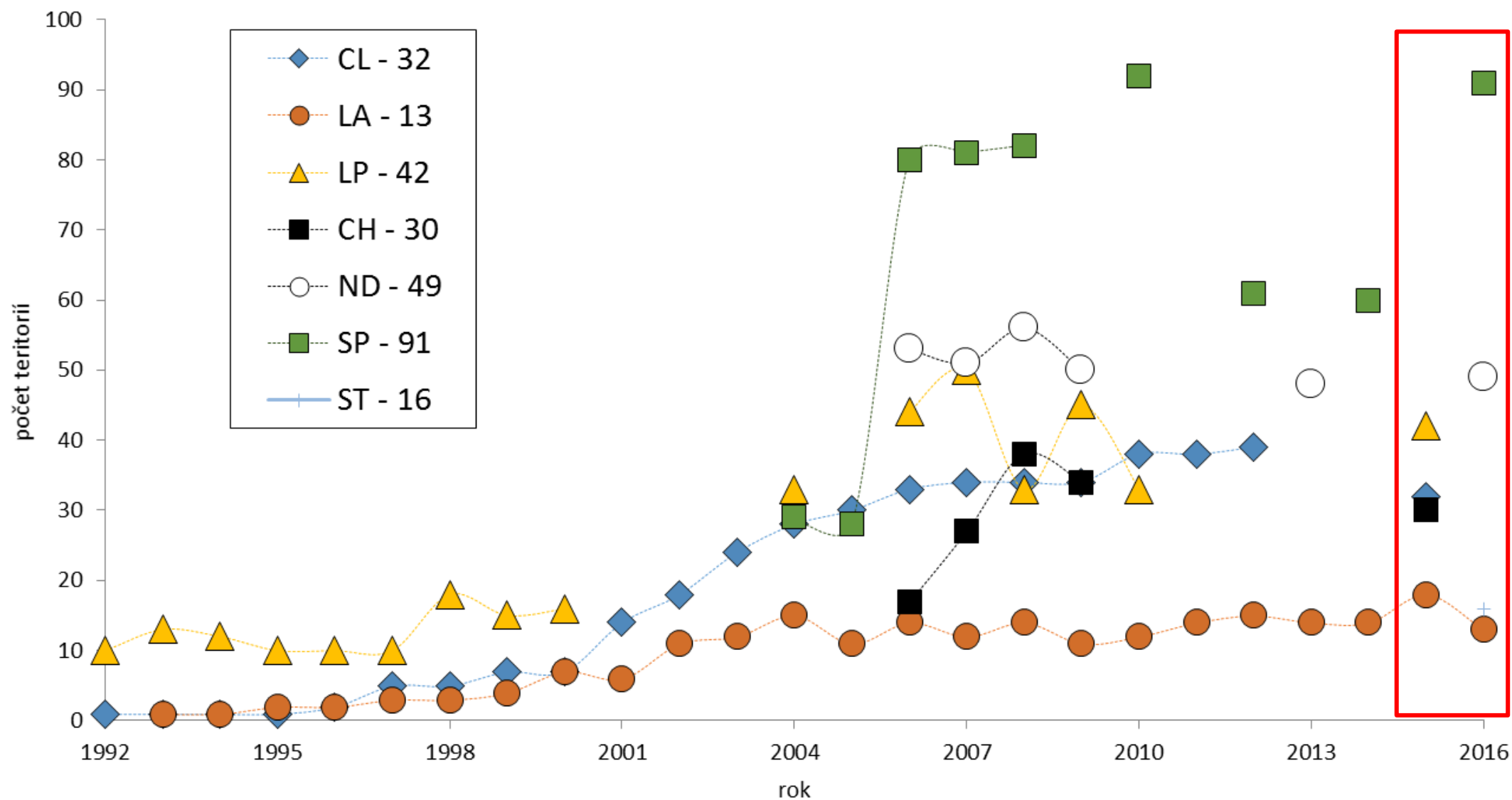
© FŽP ČZU v Praze 2016

hranice EVL © AOPK ČR 2016

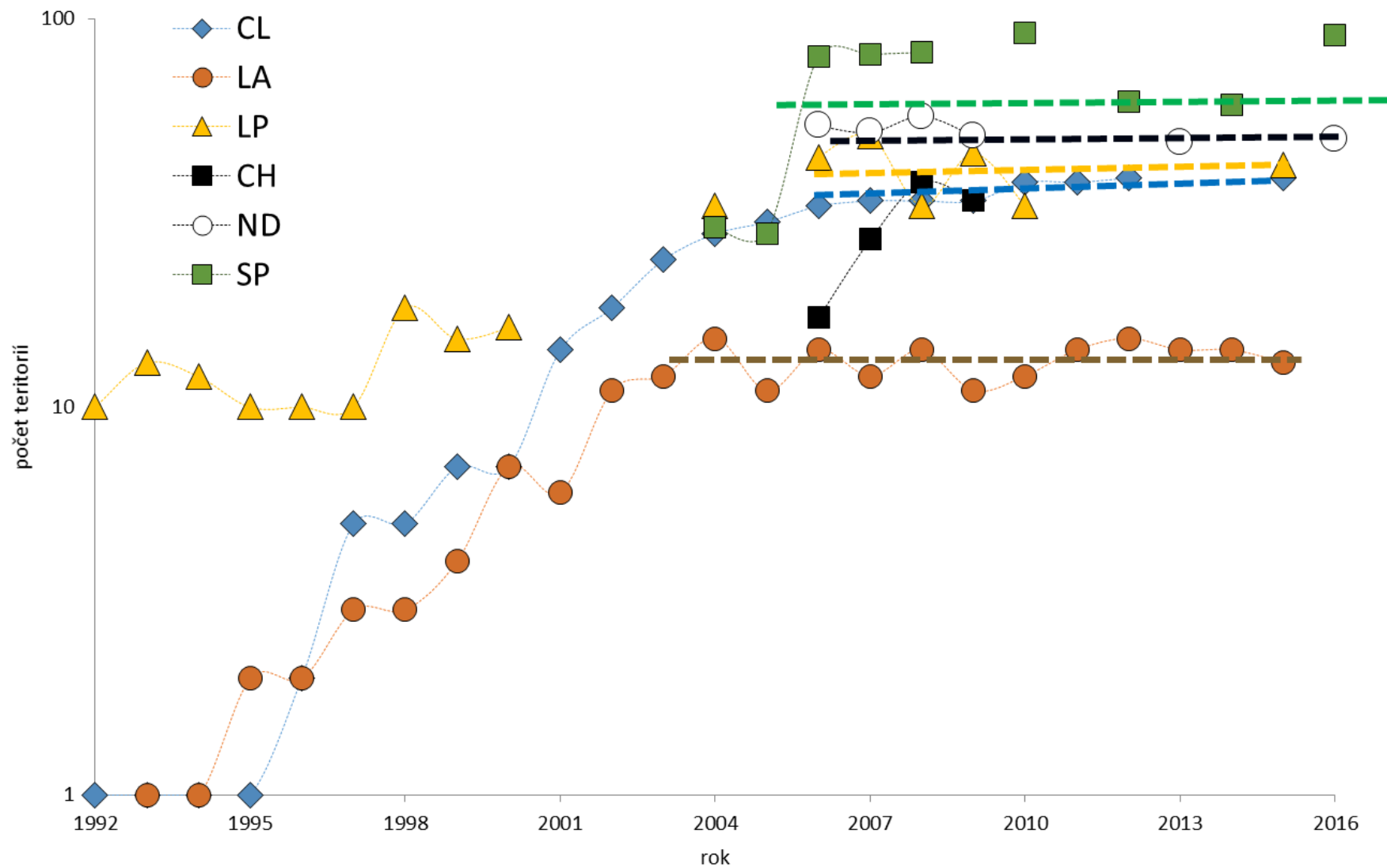
mapový podklad © ČÚZK 2015, prohlížeč WMS - ZM25

Odhad vývoje počtu teritorií v EVL

Odhad vývoje počtu teritorií v EVL

Odhad průměrného počtu v teritoriu

Odhad průměrného počtu v teritoriu

Odhad průměrného počtu v teritoriu

Odhad průměrného počtu v teritoriu

Odhad průměrného počtu v teritoriu

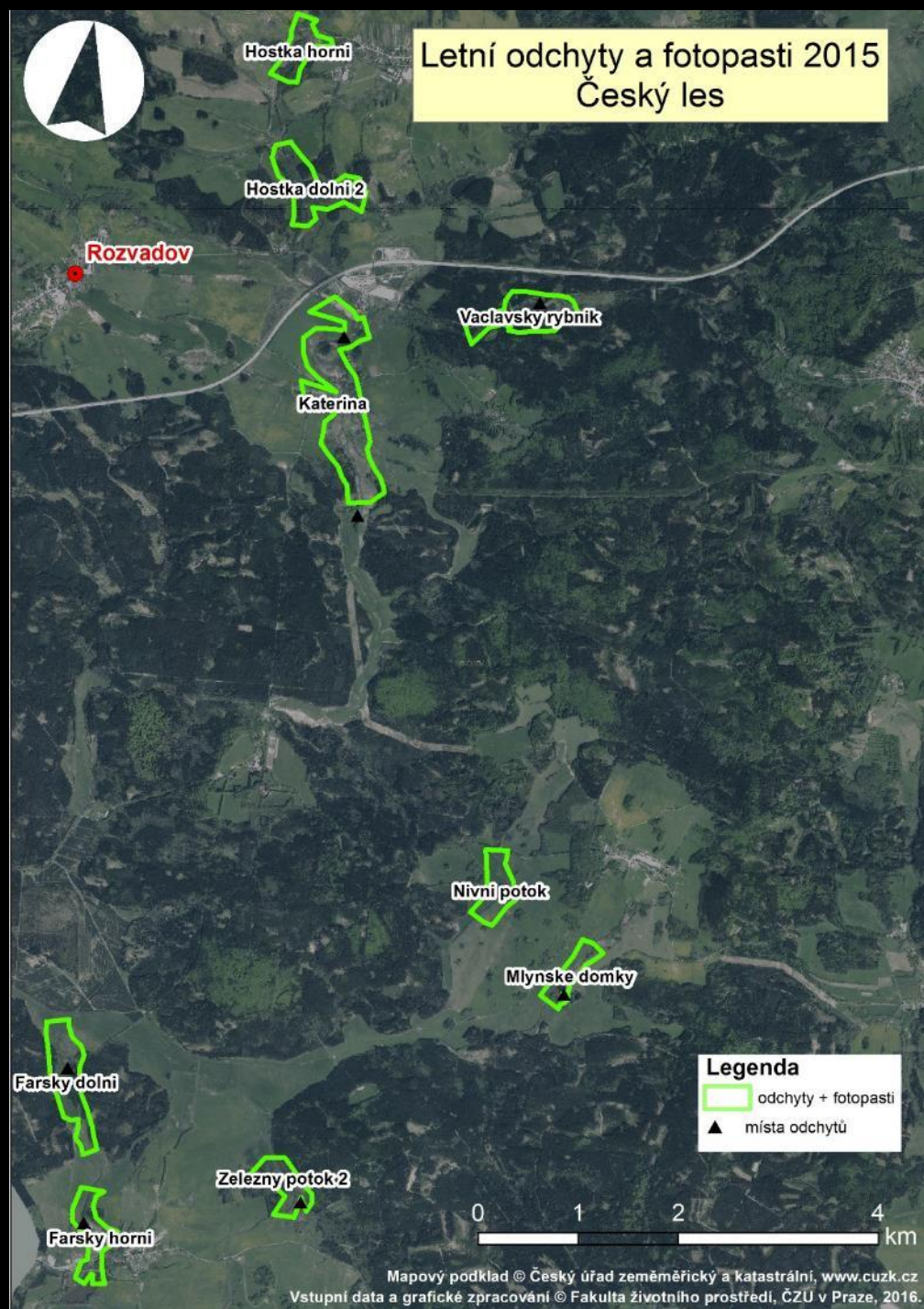

Odhad průměrného počtu v teritoriu Český les

V Českém lese odchyceno 17 bobrů v 10 teritoriích

Průměrný počet jedinců v teritoriích Český les

$3,90 \pm 1,15$ ex./ter.

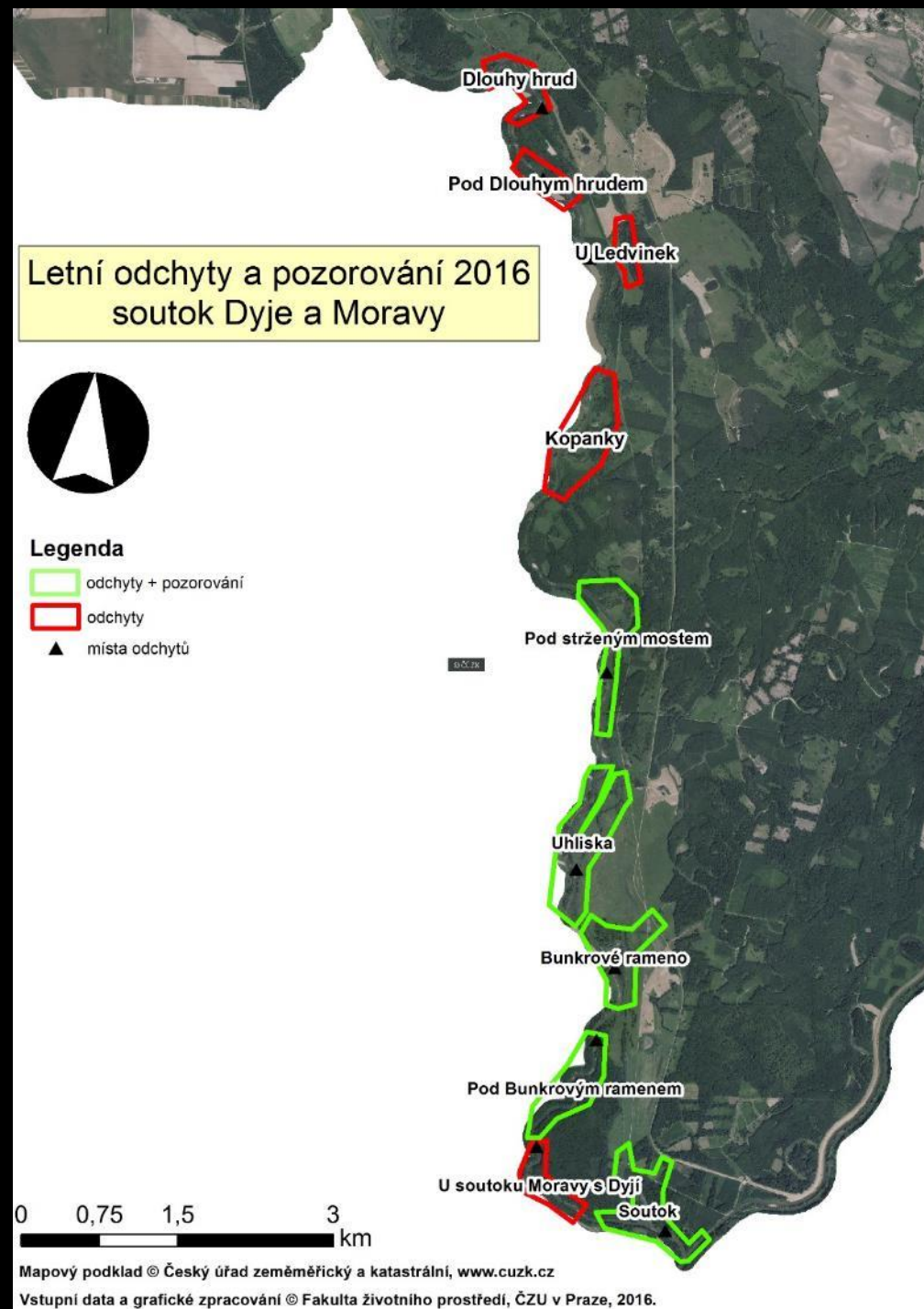
teritorium	juvenilní (ex.)	<u>subadultní</u> (ex.)	<u>adultní</u> (ex.)	celkem (ex.)
Mlýnské domky	1	1	2	4
Farský dolní	1	2	2	5
Hošťka horní	0	1	2	3
Železný potok	1	1	2	4
Vlhká Kateřina	0	2	2	4
Václavský rybník	2	0	2	4
Madla	1	1	2	4
Cikánský most	2	2	2	6
Hošťka dolní	0	1	2	3

Odhad průměrného počtu v teritoriu Jižní Morava

Na Soutoku odchyceno 19 bobrů v 9 teritoriích

Průměrný počet jedinců v teritoriích na Soutoku

$$4,33 \pm 1,67 \text{ ex./ter.}$$

teritorium	juvenilní (ex.)	<u>subadultní</u> (ex.)	<u>adultní</u> (ex.)	celkem (ex.)
Pod strženým mostem	0	2	2	4
<u>Uhliska</u>	1	2	3	6
<u>Bunkrové rameno</u>	0	4	2	6
Pod <u>Bunkrovým</u> ramenem	1	1	2	4
Nad soutokem Dyje a Moravy	1	3	2	6
Soutok Dyje a Moravy	0	1	1	2
<u>Bunkrové rameno</u>	0	0	2	2
Pod <u>Bunkrovým</u> ramenem	0	2	3	5
U soutoku Moravy s Dyjí	2	0	2	4

Analýza početnosti

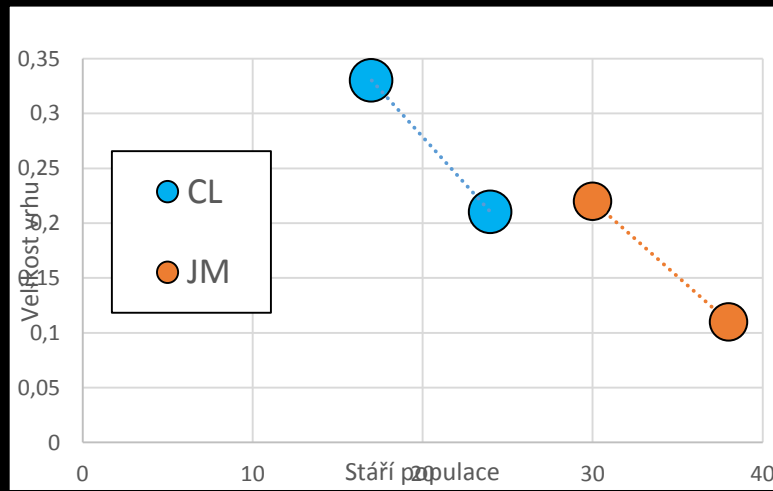
Soutok 2016				Soutok 2008				
J	S	A	T	J	S	A	T	
0	2	2	4	5	2	3	10	
1	2	3	6	3	1	2	6	
0	4	2	6	2	4	3	9	
1	1	2	4	0	1	1	2	
1	3	2	6	0	1	3	4	
0	1	1	2	0	2	2	4	
0	0	2	2	2	2	3	7	
0	2	3	5	2	2	3	7	
2	0	2	4	2	2	3	7	
				0	2	3	5	
				2	1	2	5	
				1	2	2	5	
				2	2	2	6	
				1	1	2	4	
				0	2	0	2	
Průměr	0.56	1.67	2.11	4.33	1.47	1.80	2.27	5.53
Podíl věk. Tříd	14%	38%	48%	22%	34%	45%		

Český les 2016				Český les 2009				
J	S	A	T	J	S	A	T	
1	1	2	4	0	1	1	2	
1	2	2	5	1	3	2	6	
0	1	2	3	1	2	2	5	
1	1	2	4	3	1	2	6	
0	2	2	4	2	1	2	5	
2	0	2	4	3	3	2	8	
1	1	2	4	2	1	1	4	
2	2	2	6	1	2	2	5	
0	1	2	3	3	2	1	6	
0	0	2	2	2	3	1	6	
				2	2	2	6	
				0	1	1	2	
Průměr	0.80	1.10	2.00	3.90	1.67	1.83	1.58	5.08
Podíl věk. Tříd	21%	28%	51%	33%	36%	31%		

Počet jedinců v teritoriu/rodině, v čase klesá:

1. pro Český les
2. jihomoravský luh

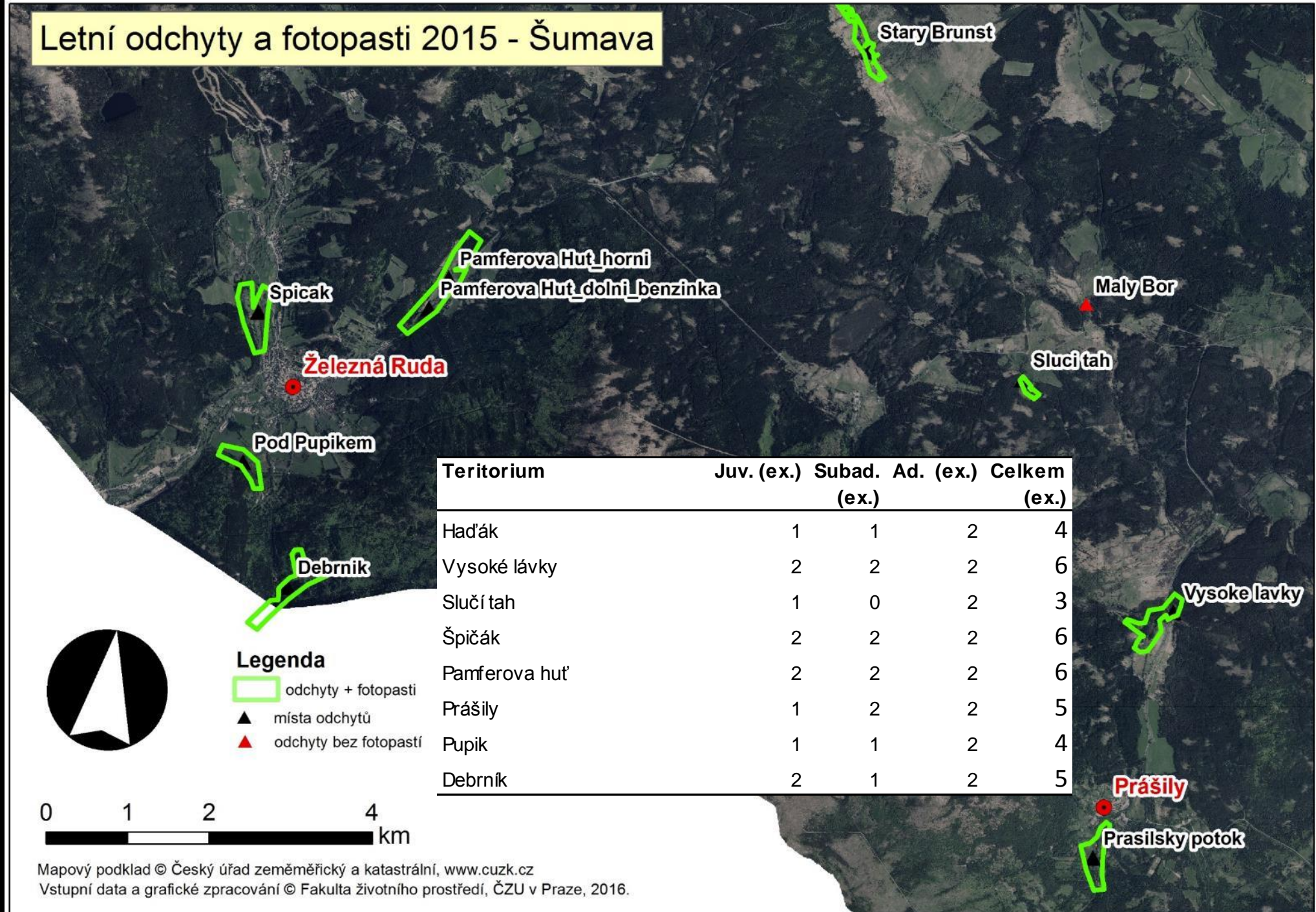

Aktivita 3 – Osidlování Šumavy

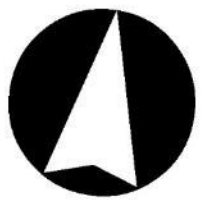
1. Monitoring jižní části v zimě 2014/2015
2. Stanovení průměrné abundance v 8mi rodinách
3. Monitoring západní části v zimě 2015/2016
4. Analýza výstupů
5. Publikace výsledků

„Tvorba metodické příručky předcházení a řešení bobřích konfliktů a definice stavu a odhad vývoje populací bobra evropského v ČR pro zvýšení efektivity jeho Programu péče“.

Letní odchyty a fotopasti 2015 - Šumava

Teritorium	Juv. (ex.)	Subad. (ex.)	Ad. (ex.)	Celkem (ex.)
Had'ák	1	1	2	4
Vysoké lávky	2	2	2	6
Slučí tah	1	0	2	3
Špičák	2	2	2	6
Pamferova huť	2	2	2	6
Prášily	1	2	2	5
Pupík	1	1	2	4
Debrník	2	1	2	5

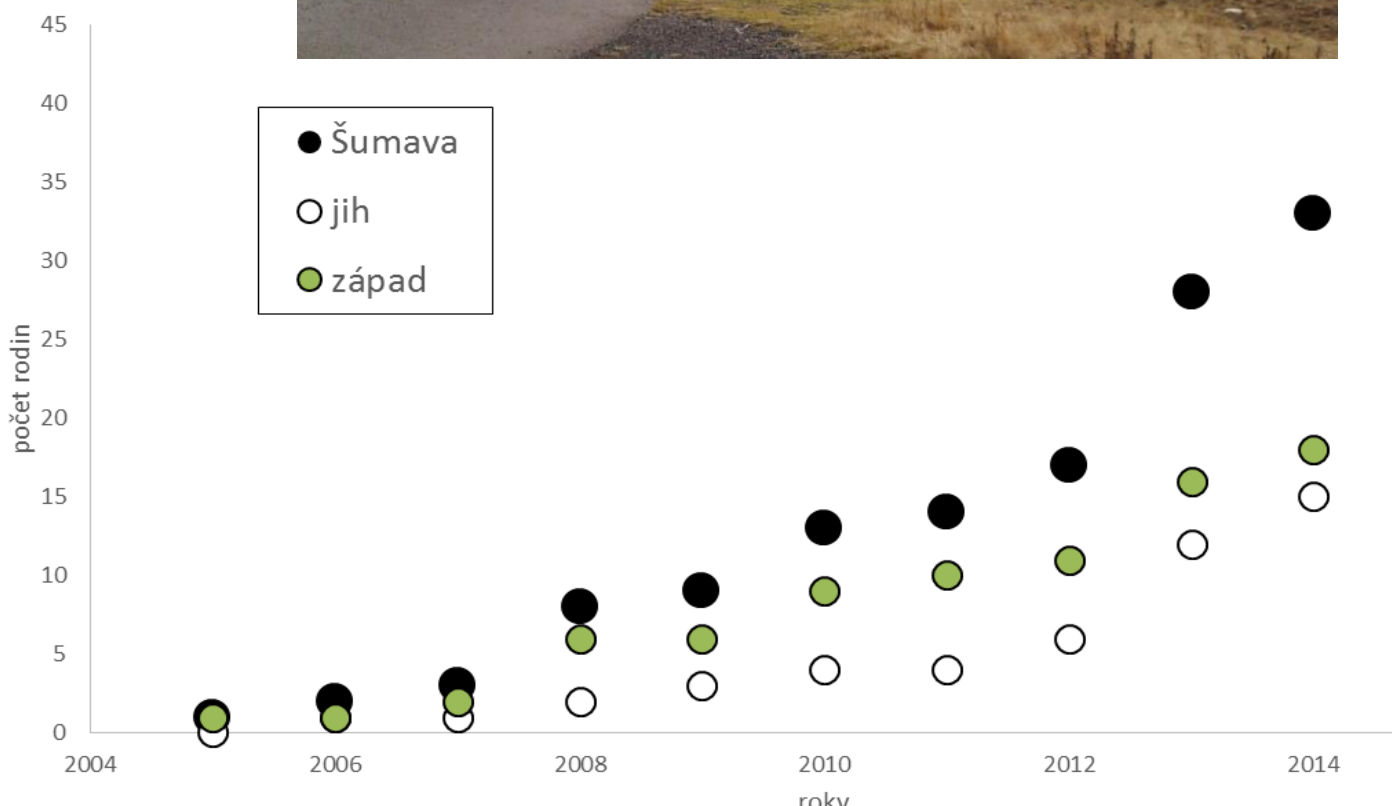

- Legenda**
- odchyty + fotopasti
  - ▲ místa odchytnů
  - ▲ odchyty bez fotopastí

Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz
 Vstupní data a grafické zpracování © Fakulta životního prostředí, ČZU v Praze, 2016.

Základní parametry:
 35 teritorií x 4.9 ex./ter.
odhad populace 171 jedinců

Šumava				Český les 2016				Soutok 2016			
J	S	A	T	J	S	A	T	J	S	A	T
				1	1	2	4				
				1	2	2	5	0	2	2	4
2	1	2	5	0	1	2	3	1	2	3	6
2	2	2	6	1	1	2	4	0	4	2	6
1	0	2	3	0	2	2	4	1	1	2	4
2	2	2	6	2	0	2	4	1	3	2	6
2	2	2	6	1	1	2	4	0	1	1	2
1	2	2	5	2	2	2	6	0	0	2	2
1	1	2	4	0	1	2	3	0	2	3	5
2	1	2	5	0	0	2	2	2	0	2	4
1.63	1.38	2.00	5.00	0.80	1.10	2.00	3.90	0.56	1.67	2.11	4.33

Počet jedinců v teritoriu/rodině, definován:

1. pro Český les
2. Šumavu (obě povodí)
3. jihomoravský luh
4. z literatury pro Labe

		Labe 2015	Labe 2016	Niva Dyje	Chropýňský luh	Litovelské Pomoraví	Strážnická Morava	Soutok- Podluží	Český les	Šumava
Celkový počet sledovaných rodin	n	21	21	9	9	9	9	9	10	8
Celkový počet rodin v populaci	N	18	13	49	30	42	16	91	39	35
Průměrný počet jedinců v teritoriích	p	3.43	3.43	4.33	4.33	4.33	4.33	4.33	3.90	4.88
Směrodatná odchylka	SD	1.662	1.662	1.581	1.581	1.581	1.581	1.581	1.101	1.126
Střední chyba průměru	SE	0.363	0.363	0.527	0.527	0.527	0.527	0.527	0.348	0.398
Populační střední chyba průměru	SEpop	1.701	1.701	1.667	1.667	1.667	1.667	1.667	1.154	1.194
Velikost populace	S	62	45	212	130	182	69	394	152	171
Dolní limit vel. populace	l.limit	31	22	131	80	112	43	243	107	129
Horní limit vel. populace	u.limit	92	67	294	180	252	96	546	197	212

Počet jedinců v teritoriu/rodině, definován:

1. pro Český les
2. Šumavu (obě povodí)
3. jihomoravský luh
4. z literatury pro Labe

Ve sledovaných populacích ve 333 teritoriích celkem odhad početnosti 1 417 bobrů

Zhodnocení realizace aktivit

1. Aktivita 1

- a. příručka v publikována v el. i papírové verzi (i ENG verzi)
- b. již distribuován náklad cca 2200 ks.

2. Aktivita 2

- a. zimní analýza počtu teritorií proběhla ve všech 8 EVL
- b. letní odchvy uskutečněny v ČL a na Soutoku
- c. terénní data jsou validní
- d. Kompenzace negativní zpětnou vazbou (zastaven růst a pokles reprodukce)

3. Aktivita 3

- a. analýza aktuální distribuce a velikosti populace
- b. definice intenzity zdroje pro následné managementové úvahy
- c. Populace stále v rozpuku

Ministerstvo životního prostředí

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí

ČESKÉ
VYSOKÉ
UČENÍ
TECHNICKÉ
V PRAZE

Bobr evropský pod vodou

0:29 / 0:52

Ministerstvo životního prostředí

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního
prostředí

Poděkování
projektovému týmu:

Lenka Hamšíková

Jan Horníček

Lada Jakubíková

Jana Korbelová

Jan Kovář

Ondřej Pivrnec

Milič Solský

Kamila Šimůnková

Jana Vorlová Kortanová

Jan Mokrý (NP Šumava)

Tomáš Dostál (ČVUT)

Petr Koudelka (ČVUT)

Jitka Uhlíková (AOPK ČR)